

ZOHER HA-BRIT AMSTERDAM: 1710

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י היים תש"ע

These images are from the collection of the Library of the Jewish Theological Seminary (JTS). JTS holds the copyrights to these images. The images may be downloaded or printed by individuals for personal use only, but may not be quoted or reproduced in any publication without the prior permission of JTS.

The cataloging and
restoration of the Seminary's
old Yiddish books
were made possible
through a generous grant
from
the Estate of Jacob Perlow.

דז ווכר הבירה איז פון אלן בן זיג וואסו לל

ל מוהל אצרו וואסו לל
זיין קן אמתן ירה

1732 = תרצ"ב
ב יג אלול האב אברהם
היה מן האבנים של
גשר הירוק בירושלם

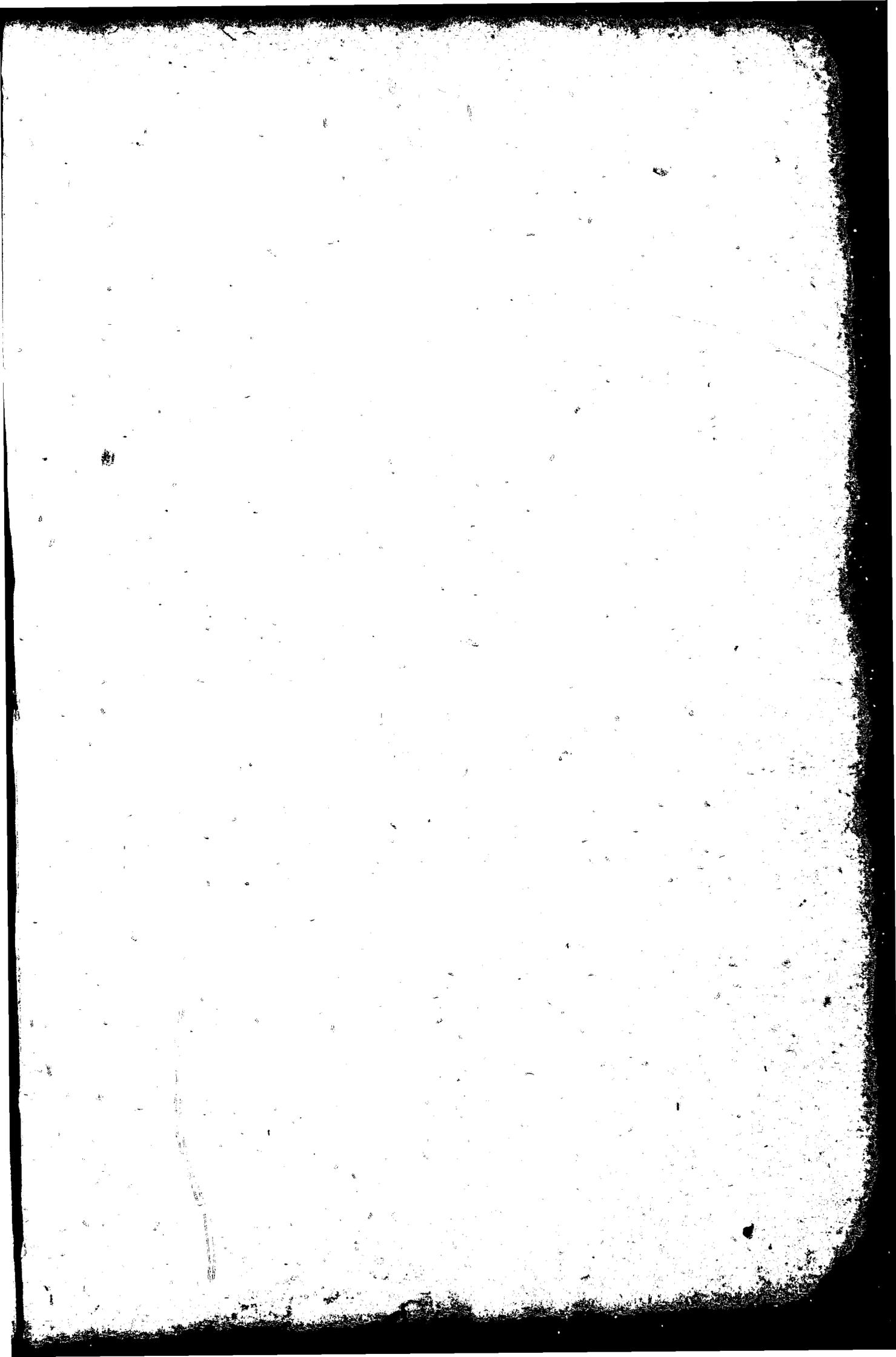
1741 =
אברהם ניסן האב אברהם
היה מן האבנים של
גשר הירוק בירושלם

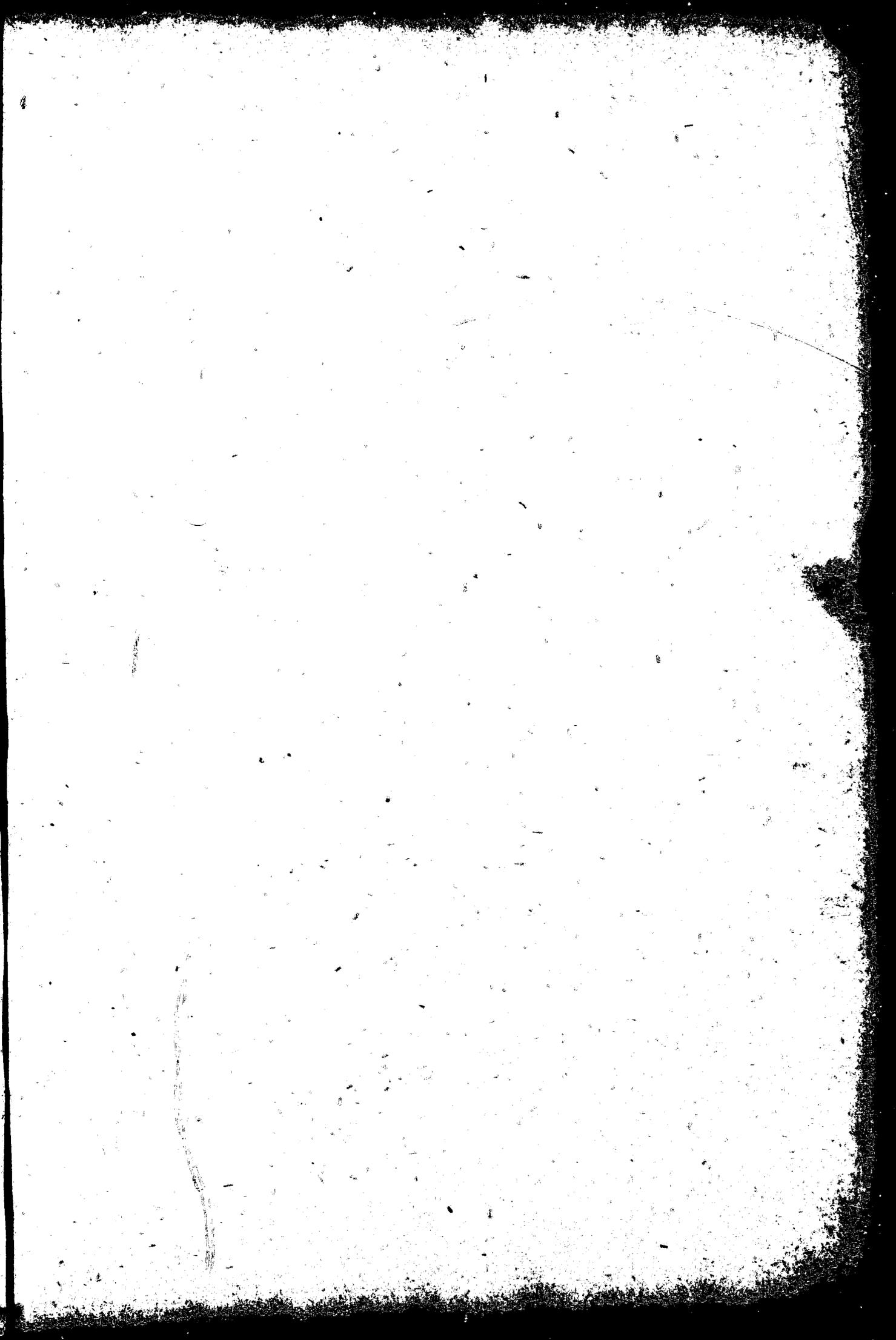
אברהם ניסן האב אברהם
היה מן האבנים של
גשר הירוק בירושלם
1748

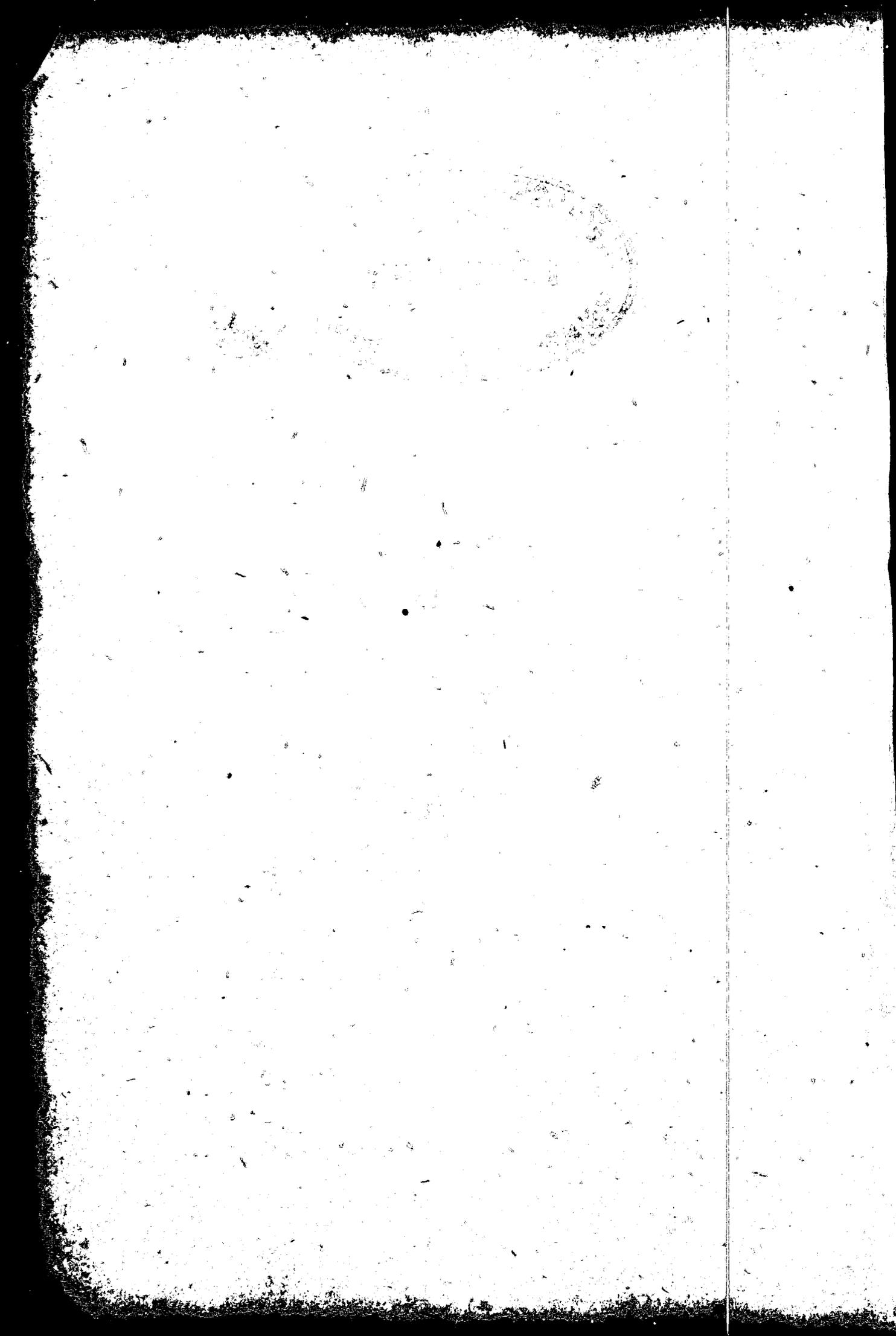
cf. Baer code
1712 (of birds)

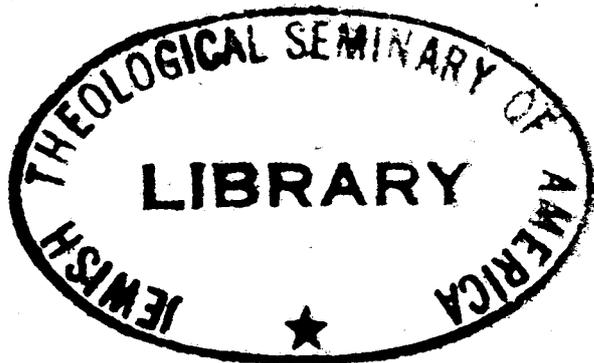
These images are from the collection of the Library of the Jewish Theological Seminary (JTS). JTS holds the copyrights to these images. The images may be downloaded or printed by individuals for personal use only, but may not be quoted or reproduced in any publication without the prior permission of JTS.

הוצאת והכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים חש"ע

RARE
YIDD.
BM
705
L6
1710

זוֹכֵר הַבְּרִית

אתם עַם ה' בְּנֵי אֱלֹהֵי עֵינֵיכֶם לִגְדָכֶם יִשְׁרָאוּ וַיִּירָאוּ גֹדֶל מַעֲלֹת מַלְאָכָה מִיְלֵךְ עַד שְׁעַם מַלְאָה דוֹמָה שָׁמַיְתָה וְחַמְרֵיכֶם בְּמַדְרַשׁ גְּדוּלָה מִיְלֵךְ שֶׁהִיא שְׁקוּלָה כְּגַד כָּל הַתּוֹרָה לְכַתִּיב מִי יַעֲלֶה לָנוּ הַשְּׁמַיְמָה רַת מִיְלֵךְ : ד' א' מִיְלֵךְ יָם לֵה ר' לְגֹזֵר הַיָּם בְּשִׁבְלָה : וְכִמוּכָן לְגֹזֵר יָם סוּף לְגֹזֵר יָם : וְאָמְרוּ רַז"ל אֵל תִּקְרָא לְגֹזֵר יָם אֵל לְגֹזֵר יָם פִּירוּשׁוֹ בְּשִׁבְלֵי הַמַּיִם : וְבַתְּהִילִים כְּתִיב גֹּרָא עַל יְלֵיכָה עַל בְּנֵי אָדָם : ס' ת' לְמַפְרַע מִיְלֵךְ וְסַמִּיךְ לֵיהּ הַפֶּךְ יָם לִיבְשָׁה רַמְזוֹ שְׂבֻכוֹת הַמִּיְלֵךְ הַפֶּךְ יָם לִיבְשָׁה : וַיֵּשׁ כַּמָּה וְכַמָּה רַמְזִים בְּדַבְרֵי חֲז"ל בְּגֹדֶל מַעֲלֵת מַלְאָכָה זוֹ עַד שֶׁאָמְרוּ שְׂמַחֲבַת הַשָּׁמַיִם בְּזֶרַע אֲבִירָה שְׂמַחֲבַת חַתָּם בְּרִיתוֹ בְּבַשְׂרָה לְאֹת וּלְבְרִית עוֹלָם : שְׂמַחֲבַת וְהִי בְּרִיתוֹ בְּבַשְׂרָה לְבְרִית עוֹלָם רַז"ל לְאֹת וּלְמַנְן בְּעַדָּם : וְכֵן אֵינֶנּוּ בְּזוֹכֵר וְכַאֲשֶׁר אֵינֶנּוּ יִשְׂרָאֵל דְּקַב"ה אֲתַרְעָא בְּהוֹן מִכָּל שְׂאֵר עַמְמֵי וְיֵהִיב לֶקֶן אֵת קִיּוּמָא דְאֵל דְּכָל מַלְאָךְ דְּאֵת בִּיהּ הָאֵל אֵת לֵאן נַחֲמִית לְגִיהֶנְס : וְנִסְתַּמְּנָה זוֹ מִבְּסַלְתָּ כָּל גְּזִירוֹת קָשׁוֹת וְרַעוֹת הַמִּתְרַנְּשׁוֹת לְבָא בְּעֹלָם : כְּאֲבוֹתָ בְּזוֹהַר וַיִּקְרָא וו"ל א' ר' הַהוּדְמָא דְנַפְתָּךְ מֵהַהוּדָה רַבִּיהּ נָטִיר קַמִּי קַב"ה וְבִשְׁעַתָּא דְרִינִין מִתְעַרְיִין בְּעַלְמָא אֲשַׁמְחָה קַב"ה : כְּהַהוּדָה דְמֵא וְאֵת עַלְמָא : וְמֵאֲתֵי אֲתוּב בְּשֵׁם הָאֵל וו"ל שֶׁהַכֹּל חֲלוּי בְּרַעַת וְכוּוֹנוֹת הַמּוֹהֵל שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּמַקּוֹם בְּקֵן הַתְּקַדְּשׁ : וְאִם יִמּוּל אֵת הַתִּינּוֹק בְּכוּוּנָה כְּמִבְּזוּף : מִשְׁוֹלָם לֹא יִטְמָא הַתִּינּוֹק אֵת בְּרִיתוֹ : גַּם יִבְכֶּה לְהִיּוֹת מוֹרָה הוֹרָאָה בְּיִשְׂרָאֵל :

עֵיב בְּרִיתֵי גְּדוּלַת הַתּוֹשֵׁל לְמִי שֶׁזוֹהַר לַעֲשׂוֹת הַמַּלְוָה וְכִסְיָהוּב גְּרִבּוֹת כְּנֹק לְמִי שֶׁאֵינוֹ נֹזֵהר : וְחַיִּים עֲמִירֵי עַל דַּעֲתֵי הַיְתִיב עוֹבֵד עֲבוּדָה זָנִי : שְׂמַחְסֵי פְּנֵי לְסֹדֵר סֹדֵר הַיּוֹתֵר נָכוֹן וְנִקְלָה לְהַתְחַבֵּט בְּמַלְוָה זוֹ : וְתַלְתָּ יִטְרַף דַּעַת הַמּוֹהֵל בְּעֲשׂוֹת מַלְוָה זוֹ הַמְּכַבֵּת לוֹ : וַיִּבְקַשׁ רַחֲמִים עַל זֶה בְּכוּוּנַת תְּפִלָּתוֹ : כֹּאֲשֶׁר אֲסִדֵּר לְפָנֶיךָ בַּעֲבֵה לְקִיּוּם תּוֹרָתוֹ : וְלִשְׂמֹנֶת בְּבְרִיתוֹ : וְהוּא יִנְחֵנוּ בְּמַעֲגְלֵי נֶדֶק לְמַעַן

עַם קָדְשׁוֹ :
בְּדֵי הַבְּסֹדֵר שְׁלֵמָה זְמַן לִוְנוֹן :

1710

לקוטי דינים ותפלות

לכורת מילה

זהם נכלל בדרך קצרה · הנהגות המילה · מראש עד גמירה
השם יכנו לקיימה בחדוה וגילה :

בתוב בזוהר זכאה חולקא מאן דקריב האי קורבנא בחדוותא קמי
קב"ה ובעי למחדי בהאי חולקא כל ההוא יומא דכתי' וישמחו
כל חוסי בך לעולם ירכנו וגו' ואם מצוה לשמוח שמחה גופניות ק"ו
שמחה רוחנית כשמציא את בנו למול אותו יסעורר בלבו שמחה גדולה
ויפאר וישבח להקב"ה על אשר זיכהו לבן ולהכניסו בצריתו של אברהם
אבינו ע"ה ויהא חתום בחות ברית קודש אשר נתן לנו השי' ובוה אנחנו
עבדיו נושאין חותם הקודש ויגיל וישמח שמחה גדולה בלבבו שמחה
רוחנית שהיא דביקות בוי תבריך ומתוך שמח' זו יפתח את פיו בשעה
שהמולה מוכן למולו ויאמר :

תגני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה שציוני הבורא יתברך למו ·
את בני לשם יחור קב"ה ושכינתיה על ידי החוה טמיר ונעלם
בשם כלי ישראל :

מצח סנדקות היא מצוה גדולה וצריך לחפש אחר יהודי כשר
לעשות המצוה סנדקות דהוא בעל הברית כדי שיבא אליהו
ללויש על הקתדרה אצלו וצריך גם כן לחזור אחר אדם כשר למול
בדאית במדרש המול ימול יבוא טהור ויטפל עס הטהור ולא יקח מוהל
באהבת אדם רק המוחזק לכך החסיד מהרי" סג"ל כשנעשה הוא בעל
ברית היה נוהג לרחוק ולטבול עצמו כדי להחזיק התינוק בטהרה
לברית · ונראה דהמוהל ראוי גם לטבול עצמו דהא הוא במקום כהן
פעובד עבודה כי דם מילה במקום קרבן והמעלה יתירה
במוד אדם בי יקריב מבס :

תפלה

תפלה זו יתפלל המוהל קודם שמביאין הנער למול ב

רב"שע הנני מודה ומשבח ומהלל לשמך הגדול שבראנו יש מאין
לא לצורך טובה כי אם בנדבך ורצון ואהבה כמדת טובך
וחסדיך כי טוב חסדך מחיים שפתי ישבחונך שנתת בי נשמה קדושה
וטהור ורוחניות ועוד הגדלת טובך עלי שלא עשיתי אשה או עבד ועל
הכל יתגדל ויתרום שמך לעול שנתת לי אמונה שלימה להאמין בך כי
אתה אמת ותורת משה עבדך בכתב ובע"פ אמת וחמת את בריתך
בבשרי לאות ביני ובינך להמול כל זכר לאות כי אתה אלהינו ואני עבדך
חתום בהותמך הקדוש כי אמרת לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר
ועוד נתת לי מתנת חנם שזכית אותי להיות אמצעי להכניס בניך תחת
כנפי שכינתך ולמול את בשר ערלת ולהכניס באות ברית קודש צדיק
יסוד עולם ועמך כלם צדיקים לכן הנני מתחנן לך אל שדי שתסייעני
ותצילני מצ"הר שלא לטמא אות ברית קודש וחותמך ששמת בבשרי
וכן כל הנמולים ע"י ישמרו את ברית קודש מכל טומא שלא יקרבו
אל העריו ולא אל שניות מדברי סופרי או עם גדה או זכר או בהמה חיה
ועוף או עם כותית או עם פנוי בלא קידושין או עם כלה בבית חמיה או
עם נשותיהן שלא כדרך ולא שום דבר הגור המשכת ערל ח"ו ובני וכל
הנימולי ע"י וכל בני ישראל עמך לא ימירו את דתם ואמונת לא ברצון
ולא באונס אל תמיד יהיו חוקי באמונת בדת תורת משה עבדך עד
יום מותם ונתת פניהם חוקים נגד המקטרגים אותם על אמונת ומצחם
כנחוש נגד מצחם שלא יבושו בע"הז ולא יכלמו לע"הב ויד"מ י"א או"א
שתשלח את אליהו הנבי עתה לראו את מצוה זו ויהי הילד הזה ברא
ולא חולה כדרי שאוכל לקיום מצות מלה בזמנה ותזכני לסולו כחונן
וכשורה זכיונה הראויה ותהי מקובל לפניך עבודתי במצוה זו כאילו
הקרבתי לפניך קרבן ע"ג המזבח וזקקדת יצחק תרצני ברחמיך הרבי
ולא יסוכן הילד הזה מחמת מיל"ח וותשלח רפוא שלים וחיים להילד
הזה ולאמו כרפוא חזקיהו מלך יהוד מחליו וכמרים הנביא מצרעת
וכנעמן מצרעתו וכמי מרה ע"י מרע"ה וכמי ירחו ע"י אלנשע ובזכות
מצלזות רח"ע עלינו שלא יגורו עלינו האומות גזירות דעו לבטל מצוה א
מישראל ותזכני למד"א ע"ה שהכניס גרי' תחת כנפי השכינ' שנא זאת
הצפיש אשר עשו בחרן ובזכו מצו' זו החתום בבשרינו נזכ' לראות פני
השביע' כמ"שה ומצרי אחו' אזה ותצילני מן הגיהנו' כמ"שה גם ברם
בריתך ש'חתי אסיריך וש'לח לנו הגואל במהד' בימינו אמנ' :

לפעמים

א ב ג

דינים השייכים לברית מילה

לפעמים שוהין הגשים קודם שמביאין התינוק לבית הכנסת לכן כתבתי בכאן סדר המילה בקצרה כדי שכל מוהל יוכל לחזור אותם באותה שעה ויראה לפניו איך ירגיל בעבודה זו שלא יבא לידי מכשול ושומר מנוה לא ידע דבר רע:

וזהו לך סדר המילה בקצרה

האב חייב למול את בנו דכתיב וימל אברהם את יצחק בנו ונ"מ לדינא אם היה האב מוהל וקדם אחר ומוהלו חייב אותו המוהל ליתן לאבי הבן עשרה זהובים אבל אם נתנו לא' למול ובא אחר ומלו פטור אף שהראשון שנתנו לו הוא נדיק ביותר משני . אם נתן האב למוהל א' שימול אינו יכול לחזור בו ולתנו לאחר משום שארי ישראל לא יעשו עולה . וה"מ כששניהם שוים אבל אם השני הוא אוהבו ביותר או יותר נדיק מן הראשון אין בו משום לא ידברו כוז כי אין סהדי אלו היה שם באותו שעה כשנתן לראשון למול היה נותנו לזה ואין מועיל בזה קנין מ"מ אם נשבע לראשון ב"ד כופין אותו שיקים דבריו כ"ו שלא ייתר שבועתו בפני שלשה . ואם נתנו לא' ולא היה בעיר והאב סבר שלא יהיה שם בזמן המילה ושלח אחר מוהל אחר ובחוק כך בא הראשון ימהלנו הראשון דודאי לא חזר מהראשון (ובאשר שבכפרים שאין ביניהם לא תורה ולא מורה ובאים לידי מחלוק' ע"כ הגנתי לפניהם דינים אלו למען שכל א' יבא על מקומו לשלום) מאד מאד הוי זהירין שלא למול ולד שיש בו חשש חולי וממתינין לו מעת שנתרפא מחליו . ימים מעט לעת ואז מלין אותו ודוקא חולי שבכל הגוף או כאבו עיניו כאב גדול הוי בחולי שבכל הגוף אבל אם חלה מעט בא' מאיבריו כגון שכאבו לו עיניו כאב מעט וכיוצ' בזה ממתינין לו עד שיבריא ומלין אותו מיד . ואם המתנינו ז' ימים וגשלים ביום ה' אין מלין אותו לפי שביום ג' יש צער גדול לנימול ואין לגרום צער ביום השבת . בילדים הנימולים ביום א' מי שגולד תחלה נימול ראשון אפילו הוא בן איש עני או מבוגר . הגולד בין השמשות מוכין מן הלילה ונימול לט' שהוא ספק ס' משא"כ בע"ש וי"ט בין השמשות אינו דוקא שבת י"ט מספק חוץ מי"ט ב' של גליות שנדחה מספק כמו בחול . והב"ח כתב הלכה למעשה בנזקא דחילוד בסמך לשקיעת החמה אין להקל לעשות המילה בא' אפילו בחול מכ"ט בשבת וי"ט אה"כ

דינים השייכים לברית מילה ג

א"כ בדאיכא עדיין ג' רביעי מיל קודם התחלת יציאת הכוכבים ואם
 נולד קודם הזמן הזה נימול לח' ואם לאו תדחה המילה אף בחול
 המוהל לא ימול בשבת אם לא שמל ב' פעמים קודם לבן והחזק אם
 לא דלית אחר דאחזק בי תר ממנו . תינוק שמת קודם שימול מלין
 אותו על קברו בצור או בקנה ואין מצרכין על המילה . אבל משומין
 לו שם לזכר שירחמכו עליו מן השמים ויהיה בחיית המתים :
 נהגו כל ישראל למול בסכין ומצוה מן המובחר הוא : המוהל יהיה
 נוהר קודם החיתוך לנגב את האבר . וה"ה אם ישחין התינוק
 קודם המילה ינגבנו כדי שלא יתפוס הנער יותר מדאי מחמת לחלומי'
 המים ויצוא לידי סכנה . ואחר שניגב היטב ימשמש באבר מעט כדי
 שיתקשה הגיד ויאל האבר מן הגוף חוצה ויועיל לו שיבחין עד היכן
 מגיע העטרה ואז יתפוס בשלש אצבעותיו הערלה מתחת העטרה
 וכשיחתוך יחתוך סמוך לאצבעותיו . רק יהיה זהיר לתפוס הערלה
 בכל כחו כי לפעמי' נשמט הערלה מידו ויכול לבא לידי סכנה ח'ז אם
 אינו מהיר וזריז במלאכתו לתפוס ולחתוך במקום החך הראשון :
 גם יהיה זהיר בחיתוך שלא יטה הסכין למעל' סמוך לבטן התינוק'
 גם יברוח הערלה בפעם אחת בכדי שלא יחתוך הערלה ויגיע
 החיתוך עד הכיס וגם יהיה המוהל זריז ונשכר להתחיל החיתוך קלת
 מן הצד כי אז נשמר מכל דבר רע . אך יעשה עבודתו בזריזות ואל
 ירך לבבו בשום דבר . ואחר שעשה החיתוך ימהר ויזרוק האיזמל אשר
 מל בו מידו וגם הערלה וימהר לעשות הפריעה טרם שיכסה הדם
 אח נקב הפריעה ויתפוס בידו השמאלית את האבר עד שיחן ליפורן
 הימני' ואח"כ יקח גם בידו השמאלית ויתפוס ג"כ בליפורן השמאלית
 הקרום ההוא וימשכו בשתי ידיו קלת אליו ויקרענו הנה והנה :
 ויהיה זהיר מאוד לעשות הקרע ההוא למעל' על העטר' עד שתחגל'
 העטרה לעיניו ולא יקרע למטה כלל וכלל כי בקל יוכל לעשות
 התינוק לכרות שפכה וזהו היא הפריעה אשר נכטוה יהושע בגלגל
 הדבר זה לריך התמדת הראיה והלימוד כי לפעמים כשהחיתוך קטן
 אז עור הפריעה מכוסה כולה ולא נראה כי אם נקב מכוון והוא
 לבן והמוהל שאינו בקי מכניס ליפורניו שמה ותופס בכח העור ובשר
 הגיד וצרוכ פשיעתו יקרענו וקלת הצער שצנקב הגיד בכח זגורם

דינים השייכים לברית מילה

כאז גדול לתינוק וגם ריבוי דם ויכול לבא לידי סכנה ע"כ צריך לזה
חומות גדול וצריך לידע לאמן את ידיו :

ובן לפעמים נעשה החיתוך גדול עד שנחתך קרום הפריע' במקל'
ונעשית עור הפריעה על העטרה כמו שפה לנקב והוא לבן אבל
כשמכסיהו הדם לא נודע איה מקומו לכך ימהר אחר החיתוך לתפוס
עור הפריעה כמו שכתבנו לעיל : ואם נתהווה לו שכיס' הדם
ימנענו ויתראה העור . גם לפעמים יש אבר קטן מאוד ואחר שנעש'
החיתוך נשמט האבר תוך הנקב כאשר אירע לי כמה פעמים :
ותקנתו ליתן אצבעו תחת הכיס שהוא נגד האבר ויגביה האבר
למעלה ויתפוס עור הערל' בידו השניה ויעשה הפריעה גם לפעמים
עור הפריעה מקלפי גילדי גילדי ולרוב פעמים סבר המוהל שכבר
נעשה מלותה ואינו בן ולפעמים לא נודע והוא בלתי פריעה זמל ולא
פרע כאלו לא מל . ולכן צריך בזה עיון רב ולימוד במעשה ורגיל
בעבודה זו ושומר מצוה לא ידע דבר רע . וענה טובה קמ"ל לילך
לנער ההוא יום א' לפני המילה ויראה בעיניו ערלחו כי יש הרבה
שנויים ולאו כל האצבעות שוות כי יש קטן שיש לו ערלה גדולה ויש
שאין לו כלל ולפעמים נמצא שהוא כמו מהול וחומר גדולה היא
לעשות החיתוך וכשיבא לידו בשעת המילה בלתי נודע הדבר הזה
אזי נרתת ונבהל ויבא לידי קילקול מה שאין כן כשהוא מקדים ביאחו
לילד יום לפני המילה ויראה איזה חידוש אזי ילך ויתיעץ עם המוהל
היותר בקי או כדומה לו כיצד יעשה . גם יש חילופים בערלה יש
מהם שהיא קשה ויש מהן שהיא רכה וטוב להבחין בין עור לבשר . גם
קבלתי שכל מוהל צריך להיות זהיר ונשמר שלא לתחוב שתי ליפרניו
תוך הנקב ביחד לעשות הפריעה כי אם בזה אחר זה כדאמרן והעוש'
בן אותו תינוק יטמטס לבבו ולא יהיה לו לב להבין ולהשכיל ולבו
אטום ויהיה עם הארץ . והנה עיניכם רוחות שכל הללחות התינוק
הכל תלוי במוהל הגון ואומן :

מצ'צה אחר הפריעה מיד יכניס האבר לתוך פיו והוא צריך
למנוח עד שירגיש שיצא הדם ממקומות האחרים וכל
מוהל שאינו מונח כראוי מעבירין אותו כי הוא סכנ לתינוק וכדאיתא
בפרק רבי אליעזר אמר רב פפא האי חומתא דלא מייז מעבירין אותו
ולפיכך

ד
דינים השייכים לברית מילה

לפיכך מוללים אף בשבת אף על גב דדס חיבורי מיחבר כשמוצלים
אותו מ"מ מאחר שהוא סכנה לתינוק הוי כמו רחילה בשבת דמותר'
ויש מזהלים דנוהגים אחר המליצה שגומעים יין עם הדס שצפת
וממחרים מריקה צפיהם על המילה לרפואת הנימול. והכל כמנהג
המדינה: גם יש לזה סוד במריקת היין שמלא מין חת מינו וניעור.
גם אינש רוחלים התינוק כי אס לעת ערב והכל לפי היום הנראה
בקין ובחורף. ויש סוד פנימי בציפורן ובשתי הצבעות הסמוכים
הצריבין למילה אך שיראתי להעלותם על הכתב ולגלותם כי כבוד
יי' הסתר דבר ומה שכתבתי לא עשיתי כי אס למען שמו הגדול לזכות
רבים השפל כמוני לעבוד את יי' בשמחה ובידיעה שלימה ברוך יי'
לעולם אמן ואמן:

כתבו המקובלים אחר שמציאים התינוק לב"ה יאמר האב
אשריתבחרותקרב ישכון הצדיק. והעומדים
שם אומרים. נשבעה בטיוב כיתך קדושהיכלך. כשמציאין
התינוק לב"ה הקהל אומרים. ברוך הבא כי הבא בנימטריא
ח' ר"ל ברוך הנימול לח'. ויכוון שמ"ט הורות משערי בינה באים
עמו ועל ידי כוונה זו ממשיך רוח קדושה וטהרה על התינוק הבא.
ומקשר גם רוח איהו בנער. ואח"כ יקם הפנהל את התינוק מהמציאהו
ויאמר בשמחה. אמר הקב"ה לאברהם אבינו התהלך לפני
והיה תמים. הנני מוכן ומזומן לציים מצות עשה שניונוי הכורה
יתברך למול לשם יחוד קב"ה ושכינתיה. וכשהאב מל בעצמו את בנו
יאמר שניונוי למול את בני. וישים את התינוק על הכסא אשר הכין
לאליהו: ויאמר

זה הכסא של אליהו זכור לטוב:

ואם אינו אומר כן אינו בא לשם. ויאמר המוהל

לישועתך קויתי יי': שברתי לישועתך יי' ומצותך עשיתי:
אליהו מלאך הברית הנה שלך לפניך: עמוד על ימיני
וסומכני: שברתי לישועתך יי': שש אנכי על אמרתך
במוצא שלך רב: שלום רב לאהבי הנה ואין למו
א ד נ א
מכשול

דינים ותפלות השייכים לכרית מילה

מכשול: אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריה נשבעה בטוב

ביתך קדש היכלך:

ויקה הגער מכסא של אליהו ויניחנו על הגל הסנדק וינהוג כמו שכתוב למעל' ויברך הזרחה בקול רם כדי לעורר הכוונה:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על המילה:

ואחר כך יחמוך הערלה ויכווין כשהוא חותך הערלה שהוא חותך הדינים הנאחזים בה כי חיתך בא"ת ב"ש סמ"אל נמצא

בהחיתוך הזה הוא מסלק סמ"אל הרובב על הנחש: ואזי הבן מברך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו להכניסו בביתו של אברהם אבינו:

והקהל עונין

כשם שנכנסם לברית בן יבנם לתורה ולחפה ולמעשים טובים:

ובעשיתו החיתוך ימהר מאד הפריעה והמליצה וישם הערלה בחול או בעפר אחר כך יטול המוהל את ידיו כדי שיברך הזרחה בנקיות ויברך:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדש ידיו מבטן וחוק בשארו שסוצאצאיו חתם באורת

ברית קודש על בן בשבר זאת אל חי חלקנו צורנו ציוה להציל ידיו ורת שארנו משחת למען בריתו אשר שם בבשרנו ברוך אתה יי כורת הברית:

אלהינו ואלהי אבותינו קיים את הילד הזה לאביו ולאמו וקרא שמו בישראל פלתי בר פלוני

ישמח

דינים וחפלות השייכים לברית מילה

לעצור דם המילה יאמר • הן אחת חפלת בטוחות ובסתום חכמה
תודיעני המטיב לאדונים עבדים נקשרים • אדם נטע
בן משה קרע את הים ויבקעו מעינות תהום רבה וארובות השמים
נפתחו ויכלא הגש' מן הארץ • יאמר ג"פ ויועיל צע"ה:
כל המלצה שעושה אדם מאהבה ובשמחה ובטוב לבב נקראת מלצה
מן המוצדק ועל כולם כשאלם זוכה למלות מילת בנו יש לו
לשמוח שמחה יתירה ולהלל לבוראו אשר זיכהו והגיעו להוליד בן
לקיים בו מלצה זאת • ונשכיל פך יש לו לעשות סעודה ורמוז לדבר
מילה משמה יעשה לכל הקרואים:
יש לומר לעשות הסעודה דווקא ציוס ולא בלילה:

סדר ברכת המזון לברית מילה מנהג אשכנז ומנהג פולין

ברכת המזון

מנהג בני פולין שמתחילין בזה קודם ברכת המזון:

נודה לשמך בתוך אמוני • ברוכים אתם להי • ברשות
אל איוס ונורא • משגב לעיתות בצרה • אל נאזר
בגבורה • אדיר במרום ה': ברשות התורה הקדושה •
שהורה היא וגם פרושה • צוהלנו מורשה • משה עבד
ה': ברשות הבהנים הלויים • אקרא לאלהי העבריים •
אהודנו בכל אים • אברכה את ה': ברשות מרנן
ורבנן ודבותי • אפתחרה בשיר פי ושפתי • ותאכרנה

עצמותי • ברוך הבא בשם ה':

בְּרֹךְ אֱלֹהֵינוּ שְׂאֵבְלָנוּ מִשְׁלוֹ:

בְּרֹךְ אֱלֹהֵינוּ שְׂאֵבְלָנוּ מִשְׁלוֹ וּבְטָבוֹ חַיֵּינוּ:

בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ:

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַזֶּה אֶת הָעוֹלָם
בְּלוֹ בְּטוֹבוֹ בְּחֵן בְּחָסֵד וּבְרַחֲמִים הוּא נוֹתֵן לָהֶם

לכל

ברכת המזון

ו

לְכַד בְּשׁוֹר כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ וּבִטּוּבוֹ הַגָּדוֹל תִּמְיֹד לֹא חָסַר
לָנוּ וְאֵל יִחְסַר לָנוּ מִזֶּן לְעוֹלָם וָעֶד׃ בְּעִבּוֹר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל
כִּי הוּא זֶן וּמִפְרָנֵם לְכָל וּמִטֵּיב לְכָל וּמִכִּין מִזֶּן לְכָל בְּרִיּוֹתָיו
אֲשֶׁר בְּרָא בְרוּךְ אַתָּה יי הוֹן אֵת הַכֹּל׃

נֹדֶה לָךְ יי אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לְאַבוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֲמֵדָה
טוֹבָה וְרַחֲבָה וְעַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית עַבְדִּים וְעַל בְּרִיָּה שֶׁחֲתַמְתָּ
בְּבִשְׂרָנוּ וְעַל תּוֹרַתְךָ שֶׁלְּמַדְתָּנוּ וְעַל חֻקֶּיךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ וְעַל
חַיִּים הַזֶּן וְחֲסֵד שֶׁחֻנְנָתָנוּ וְעַל אֲכִילַת מִזֶּן שֶׁאַתָּה זֶן וּמִפְרָנֵם
אוֹתָנוּ תָּמִיד בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה׃
וְעַל הַכֹּל יי אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתְךָ
יִתְבָּרַךְ שְׁמֶךָ בְּפֶה כָּל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃

מנהג בני הסגנון

אֱלֹהִים צִוִּיתָ לִידִידָךְ בְּחִירָךְ אֵת בְּרִיתִי תִשְׁמֹר
חֹק בְּשִׂאֲרָךְ בְּרִית עוֹלָם׃ אֵתָה תְּכַרֵּת
לְיוֹצְרֶךָ וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל כִּי פִּאֲרָךְ פִּאֲרָךְ לוֹ בְּאֵלֹנֵי
מִמְרָא בְּהַרְאָךְ פְּקִידָךְ בְּיוֹם כְּפֹר בְּעִשׂוֹתוֹ בְּמִזְרָאךְ
בְּרִית עוֹלָם׃ פְּנֵת מִמַּחֵץ מְכוֹתֶיךָ אֶרְפֶּאךְ כִּי אֲנִי יי
רוֹפֶאךְ רוֹפֶאךְ בְּחֲסִדְךָ מֵאֲבִרֶיךָ מוֹדִיעִים הַהֵמִים רֶשֶׁם
הַתְּהַלֵּךְ לִפְנֵי וְהִיא תָּמִים בְּרִית עוֹלָם׃ רֵאִיתִי נְקוּפָךְ
כְּדָם עוֹלָה וּשְׁלָמִים לְמַעַן יִטְבַּלְךָ הָאֲרֶכְתִּימִים יִמִּים
מִבְּרִית בְּהַתְּעִצֵּל אַב הַחֲכָמִים יְעוּדֶהוּ אִן אִמְרַת חֲתָן
הַמִּים בְּרִית עוֹלָם יִזְכּוֹר לְכַנּוּלָה פִּעֻמִּים חֲבֵלָה
חֲסִדְךָ מוֹשִׁיעַ מִמַּתְקוּמִים מִמַּתְקוּמִים אִסּוּף

נרחיק

ברכות המזון לברית מילה

נְדַחִיךָ וְאַצְבוֹר׃ מֵעַתָּה אֲרֵאךְ כְּתוּבֹסְסֶרֶת כְּדַמִּיךָ עֲלֶיךָ׃
בְּאַעְבוֹר בְּרִית עוֹלָם׃ מוֹטוֹת עוֹלָךְ אֲשַׁבֹּר׃ וְאֲנִי בָדָם
בְּרִיתְךָ שֶׁלַּחֲתִי אֲסִירֶךָ מִבּוֹר׃ מִבּוֹר אֲבִי הַמִּזֵּן כִּבְצֵאתוֹ׃
מִכְבוֹדְךָ נִעְוָר וּכְרוֹת עִמּוֹ בְּרִיתוֹ׃ בְּרִית עוֹלָם׃ מְנוּחָה
דוּחָה וְקִצִּיצַת בְּהִרְחוֹ׃ בְּיוֹם הַשְּׁמִינִימוֹל כְּשֶׁר עָרְלָתוֹ׃
עָרְלָתוֹ וְדֵאִי וְלֹא סִפֵּק הַיּוֹם אִוֹ אֶתְמוֹל׃ עֲלֵיהֶ דוּחִין שֶׁבֶת
וְלֹא עַל מְכַשִּׁירֵי סִכִּינָא לְהַמּוֹל׃ בְּרִית עוֹלָם׃ עֵשֶׂה מִלָּה
וּפְרִיעָה וּמְצִיצָה שׁוֹב מוֹל׃ וְאֵשֶׁה מְלָה וְלֹא גוֹי הַמֶּלֶימוֹל׃
יְמוֹל בְּיוֹם וְלֹא בְּלֵילָה אֶפִּילוֹ סִפֵּק יִשְׁנָה׃ יַחֲבֵב מְצִוָּה אֶף
כִּי בְעֵרוֹם הֵנָּה הֵנָּה׃ בְּרִית עוֹלָם׃ יִשְׁנֹעַר לְבוֹשׁוֹ עֵרוֹם
עַתָּה נִזְכָּרְנָה׃ יִמְלֵא שְׁחֹק פִּינוֹל שׁוֹנֵי נוֹרָנָה׃ דְּנָה כְּנִפְצָח
בְּלִמְנִצָּח עַל הַשְּׁמִינִירַת תְּהִלָּתְךָ׃ רַחֲשֵׁלְכִי דְבַר טוֹב שֶׁשֶׁ
אֲנִכִּי עַל אִמְרָתְךָ׃ בְּרִית עוֹלָם׃ רַחֲמִים תְּעוֹרֵר לְעִדְתְךָ׃
לִי הִישׁוּעָה עַל עַמֶּךָ בְּרַכָּה׃ בְּרַכָּה תְּנָה לְחַבִּיבִים
בָּנִים׃ בְּתַתְךָ לִי גְלוּת מִים יִשׁוּעָה מִמַּעֲיָנִים׃ בְּרִית עוֹלָם׃
בְּשִׂמְחָה שְׁלִימָה יִשְׂמְחוּ יוֹנִיָּה בְּחַתּוּנִים׃ דִּשְׁנֵי סוֹרְעָנִים׃
וְרַעֲנָנִים כְּשֶׁהִילִי זֵהִים וְלֹא אֶרְצִם יְקוּוֹ׃ וְהִרְשָׁעִים חָרוֹב
יִחַרְבוּ׃ בְּרִית עוֹלָם׃ וְעַד לְבִנְיָהּ וְיַעֲדוּ בְּאִיִּם וְיַחֲוּ׃ כָּל
הִרְשָׁעִים כִּי אֵין נִגְדוּ וְכֹאכֶס וְתוֹהוּ נַחֲשָׁבוּ׃ נַחֲשָׁבוּ
כְּבִהְמָה נְדַמִּינוּ בְּעֵינֵיכֶם יְנַחֲוֵנִים תַּחֲתֵי כְּפֹרַת רַגְלֵיכֶם׃
בְּרִית עוֹלָם׃ נִמּוּלִי פֶקֶס עֲבוֹר אֶתֶם וּבְנֵיכֶם׃ וְלִקְחֵתִי
אֶתְכֶם מִן הַגּוֹיִם וְכִבְצֵתִי אֶתְכֶם׃ אֶתְכֶם לְכַנְכֶם אֶמּוֹל
מִעָרְלַתְכֶם׃ וְאַרְתִּי רוּחִי אֶתֶן בְּקִרְבְּכֶם׃ בְּרִית עוֹלָם׃
אֲכוֹל וְשָׂבוּ עוֹד לְתֶם עַל אֶרְצְכֶם׃ אֲשֶׁר נָחַן יִלְכֶם׃

בכתוב

ברכת המזון לברית מילה

בכתוב ואכלת ושבעת וברכת את "אלהיה על הארץ
הטובה אשר נתן לך ברוך אתה" על הארץ ועל המזון :
רחם "אלהינו עלינו ועל ישראל עמך ועל ירושלים עירך
ועל ציון משכן כבודך ועל מלכות בית דוד משיחך
ועל הבית הגדול והקדוש שנקרא שמה עליו אלהינו
אבינו רענו זוננו פרנסנו וכלכלנו והרויחנו והרוח לנו"
אלהינו מהרה מכל צרותינו תא אל תצריכנו" אלהינו
לא לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלואתם כי אם לידך
המלאה הפתוחה והקדושה והרחבה שלא נכוש ולא
נבלם לעולס ועד:

בשבת רצה בריח ויש יעלה ויבא

ובנה ירושלים עיר הקודש במהרה בימינו ברוך אתה
"בונה ברחמי ירושלים אמן: ברוך אתה "אלהינו
מלך העולם האל אבינו מלכנו אדירנו בוראנו גאלנו
יוצרנו קדושנו קדוש יעקב רוענו הועה ישראל המלך
הטובה מטיב לכל שבכל יום ויום הוא הטיב הוא
מטיב הוא יטיב לנו: הוא גמלנו: הוא גמלנו: הוא
יגמלנו: לעד לחן לחסד ולרחמים ולרוח הצלה והצלחה
ברכה וישועה הנחמה פרנסה וכלכלה ורחמים וחיים
ושלום וכל טוב ומכל טוב אל יחסרנו: ה' יתן
הוא ימלוך עלינו לעולם ועד: ה' יתן
בשמים ובארץ: ה' יתן הוא ישתבח לדוד בורים
יתפאר בנו לנצח נצחים ויתהדר בנו לעד ולעולמי
עולמים: ה' יתן הוא יפרנסנו בכבוד: ה' יתן

הוא

ברכת המזון לברית מילה

הוא ישבור עולנו מעל צוארנו והוא יוליכנו קוממיות
לארצנו: הרחמן הוא ישלח לנו ברכה מרבה כבית
זה ועל שלחן זה שאכלנו עליו: הרחמן הוא ישלח לנו
את אליהו הנביא זכור לטוב ויבשר לנו בשורות טובות
ישועות ונחמות:

מנהג בני אשכנז

הרחמן הוא אשר חנן את הילד הזה לאביו ולאמו.
הוא יגן עליו ממרומו ובשלוש יבא על

מקומו ויהי אלהיו עמו וכאפרים וכמנשה לשומו.
ויקרא בישראל שמו: הרחמן הוא פקוד יפקדהו
ברחמים להבינו ברת חכומים ויבלה בשוב ימים
ושנותיו בנעמים יעברוהו עמים וישתחו לזלמים:
הרחמן הוא רבות שנים יחיהו צדק לרגליו יקראהו
ונחמת ציון יראהו ואת עמו לשלוש יברכהו ויעזר
חסדיו להצמחו כי חפץ חסד הוא: הרחמן הוא
יברך התעוררהו ובעל בריתו ישמח אביו ותגל יולדתו
ויחער פתחם סבין בסעודתו וכן זכו שישמחו בפתחונתו
בני בטן סלח אותו וישתקוה לאחריתו: הרחמן הוא
מהרה יפטר את מצנתו בה יפדה אימתו רחמים יעזר
לשבתו קנאיו יקבץ בחמלתו בהראותו את עושר
כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדלתו:
הרחמן הוא יברך את החתן הזה ובעל בריתו ואת
אביו ואת אמו ואת אחינו ואת רבותינו וישבין בכאונכמו
שביך תקרוש ברוך הוא פיתו של אפרהם אבינו בכל

ויצחק

ברכת המזון לברית מילה ח

ויצחק מכל ויעהב כל כן יברך אותנו כלנו יחד בברכה שלימה ונאמר אמן:

מנהג בני פולין

הרחמן הוא יברך אבי הילד ואמו ויזכו לגדלו ולחנכו ולחכמו

מיום השמיני והלאה ירצה המן ויהי יי אלהיו עמו

הוא יברך בעל ברית המילה אשר שש לעשות צדק בגילה

וישלים פעלו ומשכרתו כפולה ויהנה למעלה למעלה:

הוא יברך בך הנימול לשמונה ויהי ידיו ולבו לאר

אמנה ויזכו לראות פני השכינה שלש פעמים בשנה:

הוא יברך המל בשר הערלה ופרע ומצץ המי המילה

איש הירא ורך הלבב עבודתו פסולה אם שלש אלה לא יעשה לה:

הוא ישלח לנו משיחו הולך תמים בזכות חתני מולדת

דמים לבשר בשורות טובות וגיחומים לעם אחד מפור

ומפורד בין העמים:

הוא ישלח לנו כהן צדק אשר לקח לעולם עד הוכן פסא

בשמש ויהלום וילט פניו באהדתו ויאלום בריתי היתה

אתו החיים והשלום הרחמן הוא יזכנו וכו

במרום ילמדו עליו ועליו זכות שתחא למשמרת

שלום ונשא ברכה מאת ויזדקרה מאלהי

אשענו ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם:

הרחמן הוא יזכנו לימות המשיח ולחיי העולם הבא

נצליח מגדולי שועות מלכו ורוח ועשה חסד למשיחו

נשיח לרוד ולזרעו ברכה להניח עושה שלום

במרומו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל

ואמרו אמן:

דיני פדיון הבן

מצוה עשה לפדות כל איש ישראל את בנו שהוא בכור לאמו
 הישראלית מיום שלשים ומעלה בחמשה סלעים
 ואם פדאו קודם אינו פדוי ומכאן ואילך עובר עליו בעשה ויש
 אומרים שחמשה סלעים הם בערך שני זהובים רייגש שהוא ארבעה
 זהובים פוליש או ארבעה מרק ליב"ש (פסקי מהר"א סימן מ"ח) וכן
 כתב מהר"ל ושכן מסיק בסמ"ק חלו חמשה סלעים נותן לכהן בכסף
 או בשוה כסף מכל דבר שירצה חוץ מקרקעות עבדים ושטרות ואם
 פדאו בהם אינו פדוי:

והאלך סדר הפדיון בתר ברכת המוציא

האב מיהו ליה לכבוד קמיה כהן ומודיע להם שהוא בכור פטר
 רחם לאמו הישראלית ומייתי כסף או שוה כסף חמשה
 סלעים ומניח לפני הכהן ואומר לכהן אשתי פלונית הישראלית
 ילדה לי בן זה הבכור והגני נותנו לך:

הכהן שואל אותו במאי בעית ספי בבנד בכורך או בחמש סלעי
 דמחייבת ליתן לי בפדיון בנד בכורך זה:

האב אומר צפינא בצני בכורי זה והילך חמשה סלעים בפדיונו
 דמחייבת ליה וצהדי שנותן האב לכהן הפדיון מצרך
 האב בקול דם:

ברוך אלהינו מלך העולם אשר קדשנו
 במצותיו וצונו על פדיון הבן:

ברוך אלהינו מלך העולם שהחיינו וקיימנו
 והגיענו לזמן הזה:

ואם יש יין בעיר מצרך הכהן על היין מיד אחר הפדיון (מהר"ל)
 וכן ראוי לנהוג כדי לפרסומי תלתא ואח"כ אוכלין ושותין
 מתחילת ופובי לב על קיום המצוה כדי לקיים עבדו את השמחה
 ובואו לפניו ברננה בזכות זה גזקה מהרה לעלות לציון ברתה
 אמן:

זוכר הברית

זוכ' (לכבוד התורה) דען די (תורה) הו' (אלות) זיין גיגליצן לו זיין ליכט.
 חך זינד אן לועלן קלייני ליכט חן קעגן דיח לועלן (טבטיס) חו' אן טטעלט
 לווייח טטיל איט קיסן ברוין וויינס פ'ר דעק גיפמטר חו' חיינס פ'ר (מליהו
 הנביח) דער הייטט דער (אלחך הברית) חו' זאגט (ערות) פ'ר (הט"י) ווער
 דיח (מליה) פ'ון (מילה וקייס) מיז חו' דער (בעל ת לעת יעקב) טרייבט דז
 אן וול (בפירוש) זאגן (זהו כטח של מליהו אלחך הברית שיתגלה באהדה באינו)
 זאטטן קואט (מליהו) ניט היז חו' אן הענגט חין היפטה הנט לועל חוין דז
 זיך דער (אוהל) דרמן טריקנט נחך דעס יורטן חו' עט מיז חין (מליה) דז
 (מנין) בייח דעס יורטן ווער חו' ווען עט אלבר ניט גיטעהן קען בידמרפט אן פ'ון
 דעט וועגן ניט לו וורטן נייחרט אן מיז (אקייס) דיח (מליה) חוין זיין לייט חו'
 דען מכתן טאך חו' דז קינד חו' דער פ'חטר חו' גיפמטר חו' (אוהל) חו'
 דיח (קרבנים) זאלן מלי היפט ג'ירט זיין (לכבוד הברית מליה):

ג דיא (מליה) פ'ון דען גיפמטר מיז גמר גרוט דען זיין פ'יס אערן גיגליצן
 נוס (אבח) חו' מיז חו' פ'יל חו' וועקער זעלט חין (קארות וקטיר)
 זיין פ'ר גאט חו' מיז (מליה) לו (עטירות) חו' דער (אהרי"ל) טרייבט דז אן
 רופט דען גיפמטר חוין חיבר דיח (ספר תורה) פ'ר דעס (אוהל) חו' דז מיז
 לו פ'ר טטין עט זייל וואדר (מנהג) מיז דז אן מלי ביידי חוין רופט חרר מייניס
 פ'ון ביידי גיט חו' לייט דער גיפמטר פ'מר:

ד אז אן דחט קינד חין דיח שול ברענגט זאגט דחט (קהל ברוך הבא)
 חו' דען גיבט דז ג'פמטר דז קינד חן דעס (אוהל) דער ליגט עט
 חוין דעס טטול פ'ון (מליהו הנביח) חו' זאל זאגן (זה כטח של מליהו) איט דיח
 (פסוקים) דיח דער נחך טטין חו' וויח פ'מרינן גטריבן מיז (ברך' עי'ב) חו'
 דער גיפמטר זעלט זיך חוין זיין טטול חו' טוט דיח פ'יס בייח מנהר דח איט
 ער דז קינד ניט לוויטן דיח פ'יס פ'חלן לחוט חו' חו' חולט דז קינד איט זיין ביידי
 הענד פ'חטט חו' די לווייח טענקל'ר פ'ון קינד חו' דער גיפמטר זאל דז קינד
 חוין היבן חין ווייניג קיגן דען (אוהל) חו' קיגן דז ליכט חו' דער (אוהל) חו'
 דיח (מליה) ערטט ווחול טרוקן דח איט ער ניט לו פ'יל פ'ון דז הויט בייפחטט
 זעגן דער פ'ייכטיקייט חו' זעלט (ה"ו) לו חין (סכנה) קואן דז נחך זאל ער דען
 (גיד) חן פ'חטין דז ער החרט ווערט חו' חוין דען (גון) חו' חו' גיט חו' אערט
 קען חו' טר טיידן חו' ווייט דיח (עטרה) גירייכט חו' זאל דיח (ערלה) חין
 דיח הנט נעאן לחיטן (ג' מלבעת) חו' זאל זיח חרוין זיהן (כדי) חו' זען ער
 חערט גיטניטן הבין ווערט זיח פ'חלן חו' טר די (עטרה) חו' חו' זיח פ'חטט
 החלטן דז זיח חו' ניט חו' טטול פ'ט חו' דיח הנט ביי ער חוט חו' גיטניטן דען
 חו' חו' טנייד ליהט זיך דער (גיד) חו' חו' זאל דז אערט נעאן חו' חו'
 דעכט חו' חו' זאל דיח (ערלה) חו' טניידן נחהנט חו' זיין נעגלי חו' זאל

זכר הברית

זיך היטן מיט לודעסן (כיס) לוסניידן (כרי) דו ער ניט אין (כיס) אדר אין
(גיד) שנייד . רק זאל (אן הלד) שניידן . מונ' זען מיס דים (ערלה) זעלט מויט
דימ המנט טלופן זי דער (חתוך) גיסמן מיז . זאל ער זיך היילן מונג' גישווינד
ווידר אן גרייפן (כרי) דז (ח"ו) קיין (סכנה) דער פון קאמן זאל :

ה נאך

דעס ער דען (חתוך) האט גיסמן זאל ער (תכל') דים (ערלה)
מין דען זאנד ווארפן וואט אין דען טיסלעך מיז מונ' דז אעסר אונטק
געבן . דער (אהרי"ל) טרייבס דז דד (אנהג) מיז אין מיטטרייך דז מיין מידר
(אוהל) האט לוייט יודט אעסר וועלכי ער האט גיגעבן דעס זעלביגן דער דים
(לודכי אילה) מין דים הנט האלט . דען חפט אאל בפניט : זיך דזדר (גיד) זיט
לוייט (ערלות) בידעקט מיז מונ' ווען ער דט אעסר זיט דיערשטי (ערלה)
מויט דים הנט גווארפן האט מונ' דער נאך פיינד ער נאך מיין (ערלה) מונ' מי
ער ווערט דט ערשטי אעסר ריין אהעין אונס נאך מיין אמלנו שניידן קענט (ח"ו)
דט קינד מין מיין (סכנה) קואן דמרוק זאל ער נאך מיינט בירייט החבן . מונ'
זאל גישווינד דען (גיד) אן טאשטן מי דט (דס) מיבר דען (גיד) לויפט מונ' דז
זעלליין פֿר טמפט . מונ' זאל דים אנדרי הויט דים מונטר דים (ערלה) מיז לו
זיך ליהן מין דים היך מונ' רייסט זיח מוויך בידי זייטן מונ' זאז מוויך מלי זייטן
ביזדי (עטרה) גיזעהן ווערט . די זעלביגן די דט (פריעה) אהין און (קריעה)
דט מיז זיח טטוסן ניימרט דים (ערלה הפניאה) לו ריק מונ' לורייטן זיח ניט .
מיז גאלן ניט רעכט . מיז נאך גרוטי (סכנה) דער בייח . מיין טייל (אוהליס)
אפן זיח דים (פריעה) אהלן נעאן זיח דים מינימיניגטטה (ערלה) לויטן דים
דוואן מונ' דען אנדרן פייגה דער ווארטן דז דים (ערלה) ניט מנטשולפן זאל ביז
זיח לו ריסן מיז דען די זעלביגן (ערלה) זינט גאלן פֿמטט אן דאט פֿלייט מונ'
מיז הארט לו בייגרייפן . דען זאל דער (אוהל) גיווארנט זיין דז ער מין דר מיל
ניקט פֿון דים מויטן וויניגטטה (ערלה) ביקואט לויטן דים פייגה . וויח מיין אהל
מיין (אוהל) גיטעהן מיז דער זיך גיחילט האט מונ' דים מייטרטטה (ערלה)
ביקואן מונ' האט זיח לו ריסן מונ' דים מינרטטי גאלן ניט אן גרייט . מונ' האט
זיך ניט דראן גיטטוספין ביז ער מיז הייס קואן דר ווייל וואר דט קינד זיט (דס)
בילמפין . מונ' דען הוט ער עט גיזעהן מונ' (תכל') מיין אנדרין (אוהל) גירופין
דער דים רעכטי (פריעה) גיאחכט האט מונ' דר נאך דט (דס) פֿר טטעלט .
מונ' היבן קיין טרמפליט דט זיין דים טיכר דים אן מוויך די (אילה) ליגט דרדיך
גליגט ביז אן דען אנדרן טאג . מונ' האט דען קינד ניקט גיטמט :

ד און

בלז ער האט דים (פריעה) גיאכט זאל ער דען (גיד) מין אויל נעאן
מונ' דז (דס) מויז זויגן . דען דז (דס) ווארט גיגליברט מוכן אן דען
(גיד) . מונ' ווער דעס קינד מיין גרוטי (סכנה) ווען אן זעלט דט (דס) ניט
וואל מרויט זויגין . מונ' דמרוק אהן אן עט מפילן אן (טבת) טון פֿון (סכנה)

ב ב ב

מעגין

זוכר הברית

וועגן • אונ' (תכל'ה) נאך דער (אזילה) נעמט דער (אזהל) מיין זיניג וויין אדר
 ביר מיין זיין אויל חוג' ווערפט עט אים דעס (דס) חוץ דיח (אזילה כרו) עט זאל
 בחל' גהילט ווערן • מיין טייל (אזהלים) זיגן מיין אמל (תכל'ה) נאך די (פריעה)
 חוג' ווערען עט חויט דעס אויל חוג' נעמן וויין מיין אויל חוג' ווערען עט חוץ דיח
 (אזילה) זיין אמל חבר ניט אער • ווען מיין (אזהל) העט נאך די (פריעה) נאך
 עקין חיבר גילחזין דיח חובן חן (גיד) ביהעפט זיין חוג' בידעקן מיין טייל פון
 דיח (עטרה) • ביר חרף' אן ראש ניט אים די נעגיל חב לו קרמלין ווייל די (רוב)
 פ' דיח (עטרה) מנטפלעקט מי • (אכלשכן) ווען די עקין זיין חונטן חן (גיד)
 גיבליבן בידמרעט אן יח ניט אים דעס נאגיל וועק קרמלין פון וועגן (סכנת
 הגיד) חוג' דיח (עטרה) מנטפלעקט זיך דער נאך פון זיך זעלברט • ווען דער
 (אזהל) קענט דיח עקין אים דיח טרמפליט חונטר דחקן זאל ער עט טאן •
 דט מיין ווען ער דיח גילעכרטי טרמפלי חוץ ליגט קען ער דיח שטיקליין דיח
 חן פלייט ביהעפט זיין חב טיידן די זי פון די פלייט חב גין חוג' רוקט די טרמפלי
 ביו חן די (עטרה) חבר זעלכי עקין די דיח בידעקן דט (רוב) פון די (עטרה)
 מיין דיח היך • דען מיין עט ניט דעכט גידרסת :

ז ווען

דער (אזהל) פערטיג מיין יודטן זאל ער דיח (ברכות) זאגן מיין
 חובן חין ברך' ד' ע"ב) פ'ר אעלט מיין • חוג' ווען דר פ'מטר זעלברט
 זיין קינד יודרסת אמלט ער ערטט די (ברכה להניסו בבדיתו) חוג' דער נאך
 (על האילה) דען ווייל ער זעלברט יודרסת ווערט ער קיין (חבטה) ביקואן חלוא
 מיין די (ברכה להניסו) ניט חוס זונטט • מיין (יורה דעה) שטייט די דר פ'מטר
 זאגט דיח (ברכה על האילה) לויטן דען (חתוך) חוג' די (פריעה) חוג' מיין די
 (הגהה) שטייט ווען דר פ'מטר ניט זעלברטט ביח די (אילה) מיין • זאגן מיין טייל
 די מיין חנדרר זאל די (ברכה) זאגן • חוג' דר (אנהג) מיין די דר גיפ'מטר זאל דיח
 (ברכה) זאגן • חוג' נאך ווען דער פ'מטר דר ביח מיין חוג' קען די (ברכה) ניט
 זאל יח דער גיפ'מטר זאגן • חוג' דער (טורי זהב) שרייבט די ווען דער פ'מטר
 זיין קינד (אז) מיין זאל ער טון נאך דיח (דיעה) פון דעס (רשב"ס) די מיין ער
 זאל ערטט דיח לויט (ברכות) זאגן (על האילה) • חוג' (להניסו) • חוג' דר
 נאך זאל ער דעס (חתוך) אמלין • דען לויטן דען (חיתוך) חוג' דיח (פריעה)
 קען ער קיין (ברכה) זאגן ווייל ער (טרוד) מיין וויט די (אזהל) דארף ער ניט
 (אפטיק) זיין אים דיח (ברכה להניסו) • חוג' ווער עט מיין זעך פ'ר דעס קינד
 זען אן זעלט (אפטיק) זיין לויטן דען (חתוך) חוג' די (פריעה) דען דר (חתוך)
 חוג' דיח (פריעה) זעלט פ'ול (דס) ווערן חוג' זעלט דער נאך
 (ברוחק) דיח (פריעה) פ'ינרן קען • דארום מיין עט בעטר די ער מלי בידי
 (ברכות) זאגט מיין ער דעס (חתוך) אמלט • נאך שרייבט דער (טורי זהב)
 דעט מיין חין (חלוק) מיין דיח (ברכה כטס שנכנס) וואט דיח זייט זאגן דיח
 ביח

זוכר הברית

יְתָסִי בְּעַגְלֵי אֲבוֹתַי קָרוֹב כְּאִמּוֹר וְאֶעֱבֹר עָלֶיךָ וְאֶרְאֶךָ: וְגוֹרֵה

מוֹכ' זמגט ווייטר מוויגווימו בייח מיין מנדר קינד . מוכ' דער גיפמטר זמגט דיח
(ברכה להכניסו בבריתו):

ט איין (אמור) האט דען (דין) מן זיך וויח מיין מנדר (ישראל) מין מלי
זמכין אן און עט יודטן מוכ' אמכט דיח (ברכה) ביו (כורת
הברית) מוכ' ווייטר טוט אן קיין (תפלה) חיבר מין:

י ווען מיין מלי זענען יודטן דער זאל מיין טאג לז פאר גין מוס רז קינד לז
ביזעהן דען דיח (ערלות) זיינן ניט בייח מלי קינד גליך דען דט
מייני האט מיין גרעטרי (ערלה) מן דחט מנדר . מיין טייל (ערלות) זיין ווייך
דיח אן מול מן גרייפן קען . מוכ' מיין טייל זיינן הארט דחט אן ניט מונטר טיידן
קען לויטן דיח (ערלה) מוכ' דט פלייש . מוכ' זונשט אער פֿר ענדרוג . גלייך
ויח מיין טייל האבין מיין טמפלוטה (ערלה) דען מיין גמר טווער דיח (פריעה)
לז אמכין . מוכ' מיין טייל מיין דיח מונטר טטי הויט גמלן גלחט דזויח דר (אזהל)
ניט קען אן פֿאטין . דמרוס ווען ער עט לז פֿארין ביזעהן האט מוכ' ווחט
טוועריקייט בפֿינד קען ער זיך היט מנדר (אזהליס) בירחטן וויח ער טון זמלי
מוכ' זל חך מלי לייט בייח דט יודטן זיין דחט אית ער מין מליס ומוול (בקי) ווערט
מוכ' זיך ווייט נחך לז ריכטן . חך זמל ער דען (דחט היגיד) ביזעהן דז ער דיח
טרמפילט דער נחך אמכט:

א אין מיין טייל (קהלות) מיין דער (אנהג) דחט אן דחט קינד באר
פֿר דעס יודטן מין וואריס טמטר דען דחט מיגוט לז דיח (אילה) מוכ'
דען מין היפטה הינדלן וויקלן . מוכ' אמכט נימי טרמפילט מין בווס מלי גיסונקס
מוכ' מן זל אן עט מלי מול זלין ווען אן דט קינד באר ביז עט הייל מיין . ווען מבר
דיח ערטטן טרמפילט דיח אן מין דיח טול מויל גליגט האט רעלט ליגן ביו חיבר
דיח (בטרה) זמל אן זי ליגן למגן ביו זיח פֿון זיך זעלברט חב פֿמלין . מוכ' ווען
ער גויט ווייט דז ער גינגן (פריעה) גימכט האט דען זמל ער דט קינד ניט
מוס זונשט (מנער) זיין מוס דיח טרמפילט מידר חב לז נעאן . ווען ער חבר ניט
גויט מייט מוכ' ער האט רעכט (פריעה) גימכט . דען זמל ער דיח טרמפילט
חב נעאן מוכ' מידר מנדר . מויל ליגן מוכ' קען זעהין וויח עט אית די (פריעה)
טטיט . מוכ' ווען דיח ערטטי טרמפילט מין מין פֿאר טעג ניט פֿון זיך זעלברט
חב גין . זמל זי דר (אזהל) חב נעאן מוכ' דחט קינד ניט זענגר (אזער) זיין מדר
ווען דער (אזהל) זעהט דז דר (דחט) פֿון (גיד) טמארן מיין פֿון וועגין די גידראג
פֿון דיח טרמפילט דיח לז ענג זיין . זמל ער דיח חב נעאן מוכ' ווייטרי מויל ליגן .
דיח (אילה) פֿלעגן זיח לז באהן (ד פֿעאסיס) מין מיין טאג מוכ' נמכט נחך דעס
דער (אזהל) פֿר טטיט דז אן די טרמפילט מוס וועקסלן (אפילו) ווען עט מער
(טבת) מין דיח ערטטי דז זיח טעג אהג אן מליט בהויכן ווחט לז דער (אילה)

ניטיג

זוכר הנריח

ת

זח מן זאל חוך גימארנט זיין ווען אן דחט קינד לז וויקלט דז אן דיח קלייט
ווינדל קיגן דער (אילה) צטליכעהאל לז רוק דריקט חויל דיח זייט
ח'ל' דז דחט קינד זיך ניט רייבט מיט דיח הענד חויל דיח (אילה) :

יש נאך דעס דז אן דחט קינד דחט גיבחהן זאל זיך דד (איהל) דיח הענד
ווערן חונטר זיין קליידר חדרונגסט וואו ער זיך ווערן קען דען ווען
די פֿר קעלט זיין מעצטן זי ליטרן חויל זעלט די חמל'ט ניט הבן רעכט (אל) לז זיין :
כ איין (איהל) דעס די הענד ליטרן וועגן עלטר חדר אנטשט וועגן חדרוי
חזיחך דערוואו ניט ווער יורטן דעט גלייכן חעל'ר (איהל) ניט
ווחול זעהן קען חדר ער זעהט דורך חויל בריל ווען חויל חדר (איהל) חויל דיח
סטחט חוז חדר חויל חדרוי סטחט נמהנט ביח די סטחט זאל אן נזך דעס
זעלבגן (איהל) טיקן דז ער זאל (אל) זיין חול' זול'ט קינד (ח'ו) חויל קיין (סכה)
ברענגן :

כא איין קינד דז (צין חטחטות) גיבחהן ווערט כגינט אן לז רעצנין פֿון
חדרן טחג חבר ווען עט ווער (ערב טבת) חדר (ערב יוס טוב
(בין השמשות) און פֿון אנטחג חן דיח חכט טחג דעצן :

כב איינר דחל' חן (טבת) ניט (אל) זיין עט זי'ח דען ער החט טון לז זי'ח
זאל פֿון לז פֿחרן (אל) גיווען חבר ווען קיין חדרר דח חזי'ח
אער (רגיל) חוז דחל' ער זאל (אל) זיין חן (טבת) ווען טון ער החט נחך קיין
לז זי'ח זאל אל גיווען דער (איהל) שרייבט דז אן חן (טבת) זאל (תכל) נחך
דיח (אילה) דיח (לרבי אילה) חויט דיח החט טון וויל אן זי'ח ניט אער ניטיג
החט חוך זאל דער (איהל) דט מעסר ניט חויט דעס זחזר נעמן ווחוואן עט איט
די (ערלה) הין גיליגט החט דען חלט ווחט ער ניט אער לז דר (אילה) ברזיכט
דט דחל' ער חן (טבת) ניט חויל דיח החט נעמן :

כג מיר לערן חויל די (גארח) פֿון טבת חזו לחנג חזד (איהל) חוט
דיח החנט ניט וועק גיטחן פֿון דיח (אילה) חן (טבת) חול' ער
זעהט דז נחך עטליכי עקין פֿון די (אילה) זייט חיבר גבליכן זעל'כי די (עטרה)
בידעקן חמג ער זי לז רייסן עט זי'ח זי בידעקן דט (חב) חדרר דט ווייניגט
פֿון דיח (עטרה) דען דחט הערט נחך חלט לז דיח (אילה) חבר חען דער
(איהל) ווער טון דד פֿון גיגנגן חול' דער נחך פֿינד ער די עקן חז ער זיך ריכטן
נחך דעס (רוב) ווען זיח דחט (חב) פֿון דיח (עטרה) בידעקן חמג ער
ווי'ר (חזר) זיין חול' זיח לז רייסן דען דיח (פריעה) חוז חזו ווחול חויל (חיוב)
חז דיח אילה חבר דיח עקין דיח ניט בידעקן דחט (רוב) פֿון דיח (עטרה)
דחל' ער חן (טבת) ניט חידר לז רייסן חול' חזי' גליך חז ווען ער חויל ווחזר
חן (טבת) חמל'ט דז ער החט (איהל) גיווען דחזק חזו ער ווחרטן ביג
(איהל) חול' זאל דען חל דיח חיבר גבליכה עקין פֿון די (אילה) לז רייסן

זוכר הכרית

ווען אבר דער (אויג) ווייט דיט עקן וועק א קריגן דורך דיט טרומפליט אונג עפ
עט מן (טבת) טון ווען טון ער החט דיט הענה דער פון וועק גיטמן מול' הוט
לוח' גיהערט: מול' דיט עקן זיינן מאגרטט גיט (טייד) מן בייט די הויט
פון דיט (פריעה):

כד ווען מיין (איליה) גיפלט מן (יוס טוב) מוזאן (אל) נאך די (תפילה)
מול' מן (יוס כפור) נאך דיט (הפטרעה) לו (ילד) מן מול' מן
(רעט הטנה) נאך די (הפטרעה) גלייך וויט עט שטיט מין (טלחן ערך) מן
(הלכות רחש הטנה) מן (תשעה במח) מן מן (אל) נאך דיט (קנות) שטיט
מין (טלחן ערך) מן (סימן תק"ט) מן (פודיס) מיזאן (אל) מן דיט
(אגילה) זיימנט:

כה מן און גימארנט זיין דיט קיין קינד זאל (אל) זיין די קראנק אויט פון
(סכמות נפטות) וועגן מול' מן (יורה דעה סימן רס"ב) מן דיט
(הג"ה) שטיט די ווען מוס די מויגן וויט טון מיט עט מן פיל מן ווען עט מן גמלן
(גמל) קראנק ווער דען מן זורף דוך פון זיינט וועגן (אחול טבת) זיין מול' דמרוס
און מן עט גיט (אל) זיין ביט עט רעכט גימארנט מן מול' דען זאל מן ווערן זיין
טחג (אע"ת לע"ת) מיט עט דוך (אל) מיט: מול' דער (טורי יהב) שטייבט די
זאל מן עט דוך גיט מן דען מלכטן טחג (אל) מיט: מן עט גיט מן דמארטטג (אל)
זיין דען מן דריטן טחג החט דט קינד דען גרעסטן (לער) דמרוס און מן גיט
אחזקן די דער דרייטן טחג זאל מן (טבת) גיפמלן:

כו ווען מיין קינד ווער גיטט מרבן מיטן עט האט (אל) גימען מן מן עט
(אל) מן דען (קבר) מיט מיין זיפער שטיין מרד אויט מיין רער מרד ריד די שחמל'
מיט מול' מן אהכט קיין (ברכה):

כז ווען און החט מיין קינד דמט מיין (בכור) מיט גיט קעגן (אל) זיין ביט
מן דען מיין מול' דרייסיגטאן טאג דען מן עט ערשט (אל)
זיין מול' דער נאך מויטליגן:

כח ווען מיין קינד פול פון פלייט מיט דיט מן גיט מונטר טיידן קען מול' מן
החט עז גינדט מרד טט און מן עט (בורק) זיין ווען דר (גיה)
דמרט מיט מול' ווערט דען גיזעהן די עט גינדט מיט: זום בידמל' מן עט גיט
נאך מיין זאל ל' זוטן: זאטט מן: מן פט נאך מיין זאל יודטן: מרד מן מן דיט
הויט מיט גיזעהן ל' זוטן טפרייכט מול' מרד דען דמז (רוב) פון דיט (עטרה)
גיזעהן מיט עט מול' (כטר) דען ווען דמט קינד גרוט ווערט מנטפלעקט זיך די
(עטרה) מול' זייט מרד: מן מן מבר מיט דיט טרומפליט פיר מרד פיינל' זאל ל'
חק טפרייכ'ן ביט מן דיט (עטרה) מן דט גיזכט המל'ן (כדי) עט זאל גיט
מן מיין (ערל) גיזעהן ווערן: מול' מן די קינד טון גרוט מרדט און מן מול' זייט
דער נאך זעהן מול' דיט הויט ל' זוטן דרינגן דער מרדטן די דער (רמט הגיה)
גיזעהן

גיועהן ווערט • מונ' טען ער זעהט (בטעת האילה) דו דיא הייט ביהעפֿט מי
אן פֿלייט מונ' קען זי ניט מב טיידן דען הייטט ער מיין רעכטער (ערל) מונ' האט
קיין (תקנה) ניט פונ' אא מיין נאך מיין אמל יודטן • מונ' אל זעלכע קינדע דיאן
און לוייט אמל יודטן • דיא דמק' אן דמט אנדרי אמל ניט מן (טבת) יודטן :

כט איין

(אעטה) מיז גיטעהן דו מיידר האט (אל) גיווען מונ' מוך דיא
(פריעה) רעכט גיאמכט • מונ' מיז טון הייל גיווען • נאך זיבן
טאג מיז דיא (אילה) גיטוואלן מונ' פֿול מיידר גיווארן מונ' דער (אוהל) האט
גיאיינט עט מיז גיקואן פֿון די טרמפליט מונ' האט דעס קינד די הויט מיט גיוואלד
אידר מרוקט גידרוקט מונ' טרמפליט מונ' גליגט ביז מיבר דיא (עטרה) מונ'
האט דט קינד גמר זער (אילר) גיטען פונ' וועגן גרוטן דרינגן מיז פֿיל מיידר
פֿון מיס גמגן • דער נאך האט ער מיס (אפיח) מונ' גליגט מיט בויס מיל מונ' זיך
די טרמפליט מונ' מונ' דען (גיד) • דא איט אמר עט גיהיילט מונ' מן (ג' יאס)
וואר דט גטוילט פֿר גמגן • נאך (ז' יאס) וואר עט ווידר גיטווארן ווייז לוס
ערטטן • מונ' דו בחלד די (אילה) מיז גמלן פֿר טטופט גיווארן מונ' האט טוועלדיך
קענין (אסתיון) זיין • דר נאך האבן עט אנדרי (אוהליס) ביזעהן • האט קיינד
דען רעכטן (טורט) ניט גיוואוטט וואו פֿון דמט גיטוילט גיקואן וואר • (לפֿול)
הבן זי (בודק) גיווען מונ' גיפֿונדן מיין פֿאדיס מוס גיוואונדן לוס די (עטרה)
האבן זיח מיס מן לוייט גשניטן מונ' הבן בויס מיל מונ' (אפיח) גיטוואן מונ' זי
מאנד מונט האבן עט מונ' די (אילה) גיטאידט וואנד טרמפליט • מונ' מן (י'
יאס) האט זיך דמט גטוילט גליגט מונ' מיז פֿון זיך זעלברט גיהיילט • מונ' די
(עטרה) האט זיך פֿון טאג לוסטאג מנטפלעקט • מונ' זי מיין האלב יאר זעק
וואר מיז די (אילה) גנן (כטר) גיווען וויח עט גיהער • דא פֿון מיז לז אערק
דו פֿון וועגן מיין פֿאדיס קענדט קינד מן מיין (טכנה) קואן דארוס און אן אמל
חכט געבן דו זיך קיין פֿאדיס מוס דיט (עטרה) ליגט :

ל איין

(אעטה) פֿון מיין קינד דו אן גאיינט האט עט זען (מלך אוהל)
דען דר (רמט) פֿון דעס (גיד) מיז גמלן מנט פֿלעקט גיווען •
מונ' ווער עט גיועהן האט דר האט גיאיינט עז ווער וואו גידעט • אן בירמק
נימרט מיין ווייניג (דס ברית) פֿון מיס טריפֿן למון • מונ' מן אן עט האט גוויין
מן אנדרי (אוהליס) מונ' (חכאי ישראל) דיא האבן עט (בודק) גיווען מונ'
ביפֿאדן דו עט מיין פֿר במרגנה (ערלה) האט מעלדי מרוקט וואר גיוואקסן
מונ' פֿחטט מונ' דמט פֿלייט מונ' האט דיא (עטרה) בידעקט • מונ' מן דער
(אוהל) קמט דמט קינד (אל) לז זיין האט ער דען (גיד) מיט זיין בידי הענד
טמארק מן גיפֿחטט מונ' די (ערלה) מיט אל זיין (כח) לז זיין די נעגל גיפֿחטט
מונ' מן דיא אנדרי הנט דט יודט אעט גיטוואן מונ' האט פֿון דיא הויט נחאנט
מן דיא נעגל גלייך ווייז מיין דינג גשניטן דו גינזיא דען ער האט
(אדמ) גיהמט דמז מיס דיא (ערלה) מנטטלעכט • מונ'

אטר חפן דער הוט אין חן גיטאן לז העלפן חבד אן זאל חן חין פאר לייט לז היילן
 געבין מלואה חבן חין פאר לייט דען יונג פחטט גיהמולטן חונ' החבין דיח הויט
 פון דען (רמט הגיד) חן גיגריען חונ' איט גיו חולט חרויין גיחגן חונ' דר (אוהל)
 החט דיח (ערלה) חב גטיטן חונ' רחט אעסר פון זיך גיוחזר פון ח' ח' החט די
 (פריעה) גיחחכט חונ' טרמפליט חוין' גליגט בני חן דיח (עטרה) חונ' גיבחדן
 חונ' גוויקלט חונ' דר (גיד) חוין' גטא וטלין גיוחזרן דען החבן זיח גיטאוסן חסיח
 איט חיער חיל חוין' גליגט חונ' חין זיבן טעג וחד דער יונג גיהיילט חונ' עט
 וחד פיל בלוט פון חיס גילופן וייל דר יונג טן גרוט וחד חונ' וחד מלוא (בעגדת
 הט"י) חין חין קורני לייט גיהיילט וחדרן :

לה איין

(אוהל ואוהה) פון קוכט טונטינחפל החט גיטריבן דז בויס חיל
 חיו ניט גוט לז דיח (אילה) דען לז דיח (אילה) וזונאן טראקני זאכן
 ברויבן חונ' בויס חיל אהכט פייכטיק חבד רחט חיו חין (סגולה) חוקריח
 (אילה) לז היילן נעס הרס בלעטר חונ' חיל גרוס בליט דז גמלן טרוקן חיו חונ'
 דיח זעלביגה ומוט גיטאוסן חונ' דמרך חין זיס קליין גיטט חונ' דיח בליט
 פון דיח חיל גרוס נעס החכב חזו פיל חז די הרס בלעטיר חונ' טערייט עט חוין'
 דיח (אילה) חובן חוין' דיח (עטרה) דען ווערט עט בלז גיהיילט חדר נעס
 דרייח לזט טרומבן בלוט חין לזט הרס בלעטיר חונ' רחט חונגער חונגער גיטאוסן
 חונ' גיטט חונ' חוין' דיח (אילה) גליגט דען ווערט עט (בעגדת הט"י) גיהיילט
 ווערן :

לו דם

(אילה) חוין' לז המולטין נעס לזטר חונ' טונק עט חין בויס חיל חין
 חונ' ליג עט חז וזריס חז עט רט קינד לייחקטן חוין' דיח (אילה) דען שזילט
 זיך דאט בלוט חודר ברען חין (גיד) פון חין חוקט חול טערייט עט חוין' דיח
 (אילה) חדר ברען חין שטיק ברוט בני חוין' עט חונ' ברען פילן לז עט
 חונ' סאוס הרס בלעטר גמלן קליין חונ' איט עט חונגער חונגער חונ'
 טערייט עט חוין' דיח (אילה) חדר חוין' חודרי חונגערן עט שזילט רט בלוט
 חונ' חן ברמחן חך קיין סרפליט חוין' דיח (אילה) לז ליגן חדר נעס חין חזו
 חונ' טוח חין חין פחט חונ' טוח שטארקן עסיק דריבר בני דר החז טוח
 ווערט חין דען עסיק חונ' דער נאך טוח חין איט דעס עסיק חוין' רט פייחד
 בני ער גנן לז פולוויר פר ברענט איט הויט חונ' חדר חונ' רט זעלביג פילחיר
 ליג עט חוין' דיח (אילה) :

לז נעם

דיח טטיין דיח חין דיח חונ' פחמן חנה ענגן אעפן אן זחלן זיד חוני
 טאוס זיח קליין טערייט עט חוין' דיח (אילה) חדר חוין' חונגער
 וזחונגן חדר נעס דיח טזלן פון חין חין דיח חין היילין חיו דריגן דער שטיק
 חיו עט חוין' דיח ערד קאוס חונ' רחט זעלביג דערן חונ' טאוסן חונ' זיפן
 חונ' חוין' דיח חונגער טערייטן חדר נעס ווערס אעל קליין גיטאוסן ויח אעל חונ'
 חוין' דיח (אילה) גטערייט חין פולין ליגט אן קיין טרמפליט חוין' נייחרט רט
 ווערין

זוכר הברית

ווער יקא על חוק' דינו (אילה) גיטפרייט:

לט אין (טולחן ערוך סימן רס' ג' פעיל' מ') טטיט מוז' (ילד טהור מרום
מו ירוק חין אלין מותו) דחשמיני טייטש ופן חין קינד רוט מודר
געל מי: זאל אן עט ניט יודטן . דען דחשמיני חין (סימן) דז דינו (דחיס) נמד
ניט רעכט חין דינו גלידד זיין וויא זיח גיהערן מונ' ווער מלז: (סכנת נפשות)
דער ביימווען עט עלט (אל) זיין . דמרוק אוו דש דער (אזהל) וחול חין
מכט נעאן מונ' : עהן נמד דחש גיטט מלט פון דעס קינד מוז דינו זעלבגי מי:
גלייך וויח ביימו חלי קינדד פלעגט לו זיין :

(מ) עיש ווערט גימאגט פון וועגן חין (גדול הדור) דז ווען דש קינד טון
גימרטט מינו מונ' דינו (אילה) מונ' (פריעה) מלז: רעכט גימאמכט
דען או: אן דש קינד וחול חין טעיים המלטן . וויח איר מך פיינדן בייח (מברהק
מבינו כ"ה) דר המט די (אילה) חין דינו זונגיהיילט . מונ' דמרוק ווען טון דש
קינד טרייפט או: אן זיך ניט דרמן קערן . אן או: ניימארס זיין פייס פילן מוז גימ
וומרקן זיין . מונ' מפיט אמו פלעגט דחש קינד לו טריימן פון וועגן דז עט המט
(אמתן) גיווען: דז עט חיס בייטט מודר וועגן מודרי מרוק . דמרוק או: אן
מר : עהן דז דש קינד וחול חין טווייס גיהלטן מערט . מונ' דמרפט ווייטר קיין
(דמגה) לו המבן : דען דינו (אזהל) פון (אילה) ווערט חוק' דעס קינד מונ' חוק'
(כל ישרמו) בשילן פמר חלין ביין . (ובזכות זה) ווערט מונט (הש"י) אויט דען
(גלות) דער ליין . (באהרה בימינו אמון) :

מא מיר המבן גלערנט חין מונרי הייליגי (ספרים) דז די (אזהל אילה)
מוז מוז חין גרוטי (אזהל) די חוק' מונ: בטוייט (בע"ה: זובע "הב)
דער ווייל איר וויין דר איט דז איר זיין גמטט קנפכט איר זיין גחלתאנת איט
חין חתם פון מונרין (מלך הק"בה) מונ' מידר פמטר דער זיין קינד למוט
(אל) : זיין מי: גלייך מליש ווען ער למוט חין (קרבן וקריב) זיין מונ' פער זייטן
ווען חיינד היט חין (קרבן) גברמפט היט ער דען זעלבגן שמוג חין גרוטי טוחה
גהמט מינו פער חין חין (י"ט) גוועגן מלז: מויד גהער מידר פמטר דר זיין הינד
למט זיין בלוט פער גיסן פון גמטט וועגן חין הערלן אשאח לו זיין מונ' לובן הק"בה
דז ער המט חיס (אזהל) גוועגן איט חין (בן זכר) דז ער קענדי (אזהל) אקייט
זיין : מונ' חוק' מונ: מרוק דער טרד דז איר למון מונ: געלט קמטטן מונ' אמלן
חין (סעודות ברית אילה) לו וויין דז איר גמט דיין איט מונ: בלוט מונ' גוט
מ' מידר חיינד מי: זיך (אשאח) איט זייניגוטי פריינט ע' כ' גהער מידר חיינד לו
דעהן דז: ביימו חיינד (שאחת אזהל) זאל קיין (עבירה) גטעהן : מלט דז ער טטי
חוק' (יאוביט) מי: דער (אנהג) דז דער גפמטר מונ' גפמטרן גיבן דימלויט
למט בעטטן ברמנט וויין מונ' ווייט ברוט מונ' זעקובין . מונ' חין טייל לייט מונ'
זיידר מונ' ינגט פלעטן מונ' אויפן זוקרד הנט גוועטן אנדר בענטן דז קען דמך

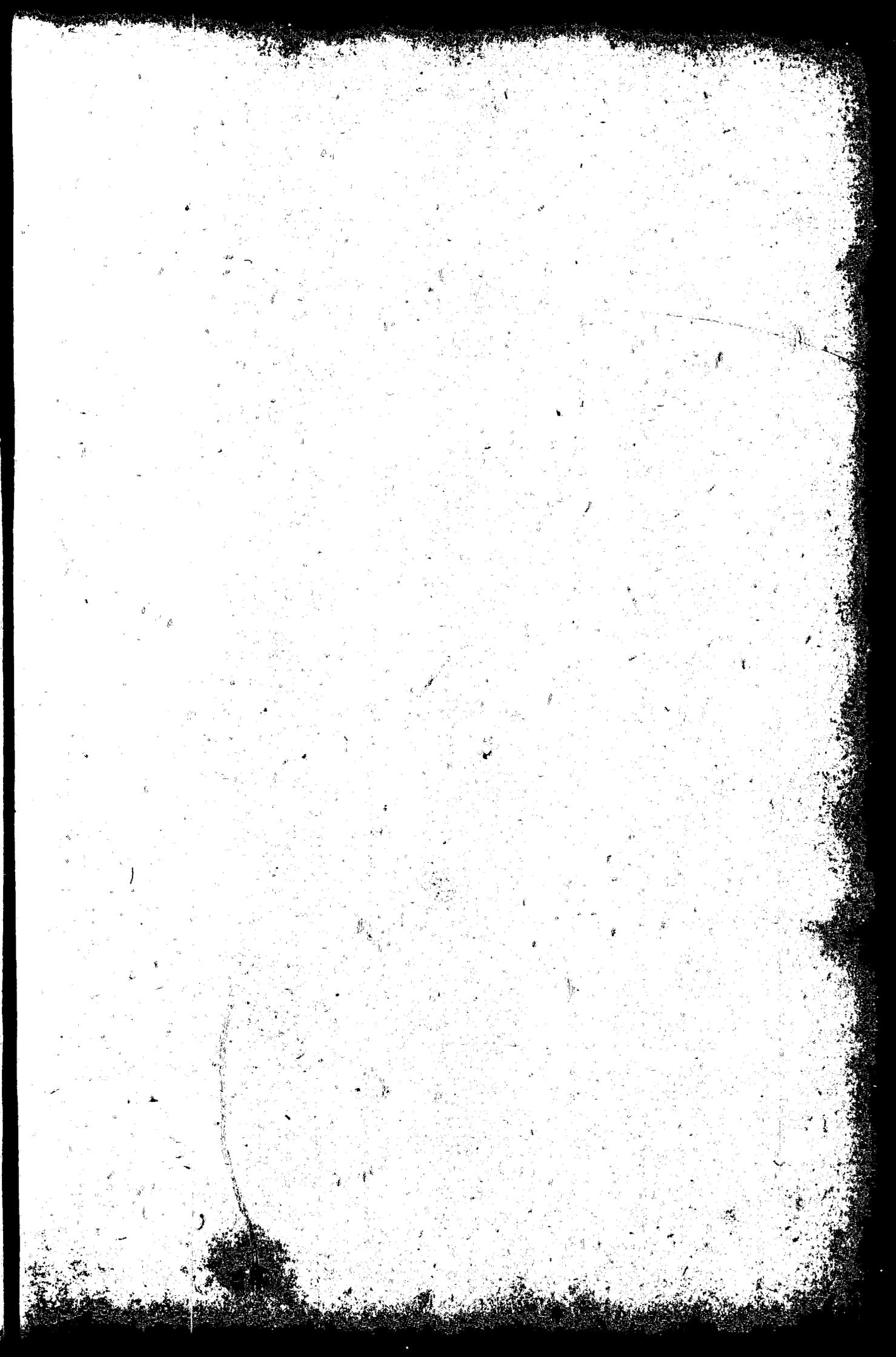
סימנים

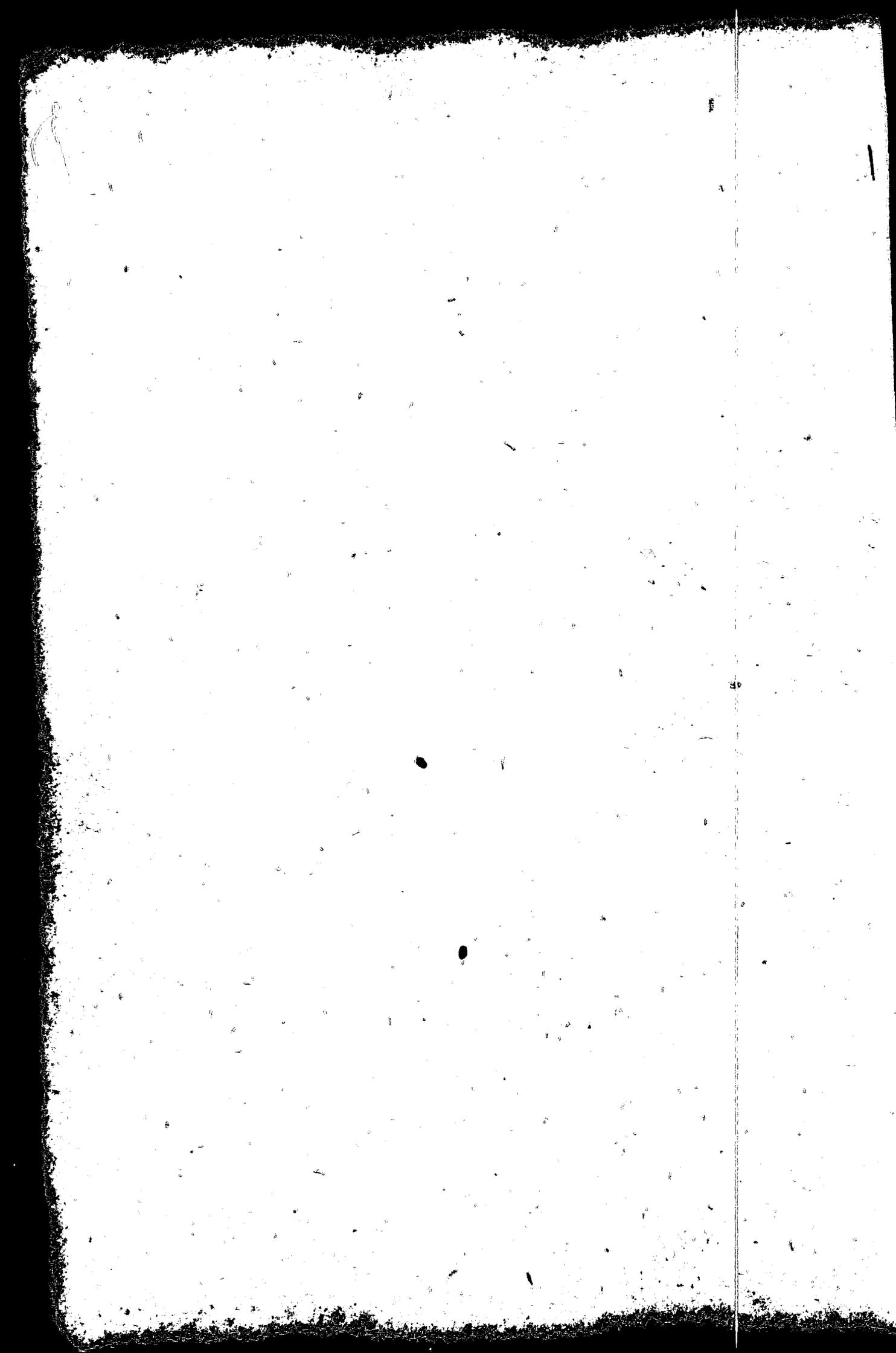
ריח הענר ליטרן חרד דער ניט אומלעגעהן קען ריח דארפן ניט (אל) זיין :
כא מיין קינד די (בין הטאטא) מיזגיבחרין אומחן **כב** עט דמחלך קינד מן
 (טבת אל) זיין עט זיח דען ער החט טון לוייח אהל פון נוה חרון (אל) גינעזין
כג מיח זיך דער (ווהל) אל (מהג) זיין מן (טבת) : **כד** ווען מן זאל (אל)
 זיין מן (חס טוב) חול' גחך חנדרי מאטר טייליכה לייטן : **כה** ווען מיין קינד
 קראנק מיז : **כו** ווען מיין קינד טט מדבט פור ריח (אילה) : **כז** ווען מן
 החט מיין (בכור) ניט (אל) גינעזין ביז מן דען מיין חול' דר' טיגסטן טאג :
כח מיין קינד דאט פול פון פלייט מיז חול' מן קען ניט מאטר טיירן טוב מן
 עט גידדת החט חרד ניט : **כט** זיין (מעטה) פון מיין דר ריח (אילה) חול'
 (פריעה) רעכט גימחכט החט חול' זיבן טעג מיז ריח (אילה) גישוואלן חול'
 פול מיטר גימחרן : **ל** מיין (מעטה) פון מיין קינד דזאן החט גיאניט עט
 ווער (נלד אהול) : **לא** מיין קינד די גחך ווחט פייכטיקייט פון (דק לידה) מיז
 חול' ריח (אילה) גינעזין : **לב** מיין קינד די מיין ווייג (נלד אהול) ווער
לג מיין קינד החט ווחט (לרעה) גימחט מאטר ריח (ערלה) .
לד ויח ריח הויט ווער ווירר מיבר ריח (עטרה) גיווקסן .
לה מיין (כתב) פון מיין (ווהל) פון קונסט חנטינחפן ווחו חרויט לו פד שטין
 מיז דז בויק מיל מיז ניט גיט לו ריח (אילה) **לו** (דק אילה) חול' לו החלטן .
לז ויח מן זאל ריח (אילה) חרד חנדרי ווחונדן היילן .
לח ווען מיין קינד רוט חרד געל מיז זאל מן עט ניט (אל) זיין .
לט דזאן מן חול' רחט קינד נחך ריח (אילה) ווחול מן טייס החלטן .
מ מיין לערנונג ויח מן זאל זיך (נוהג) זיין (כסערת הברית אילה) :

קבלתי אן כאר יורח בלבירר במחטרוס מיין פולביר בלוט שטיילונג לו אחין
 פד חלי העק חול' טניטן נעס (בחלי מראענייע) בלשון לחטין (טעריג
 סוק לחטט) (זמקווחט טר חגנט) דז מיז סר חכין בלוט נעס מן כל מ' מיין גוויכט
 מערט גינענט מיין (טר חלאע) חול' לו : וואן גמיסט חול' גמטרייס חול' ר (איה) :
 חבר לו מיין ווחנד נעס פון : פולבר חול' זינג עט מן מיין ווייט פון מייע חול'
 זיג דז דורוקן ווערט עז דז בלוט שטיין בע"ה . חול' מיין חיל הייטט (בלוסק
 קאפיוט) מיין לוס קחטט ג' כס מיין מאטטרוס מן דר חפיטעק מיז גט לו
 טר חפוט לרפומה (אילה) :

חמו תשלמו כל צרכי מילה בעזרת האל נודא עלילה

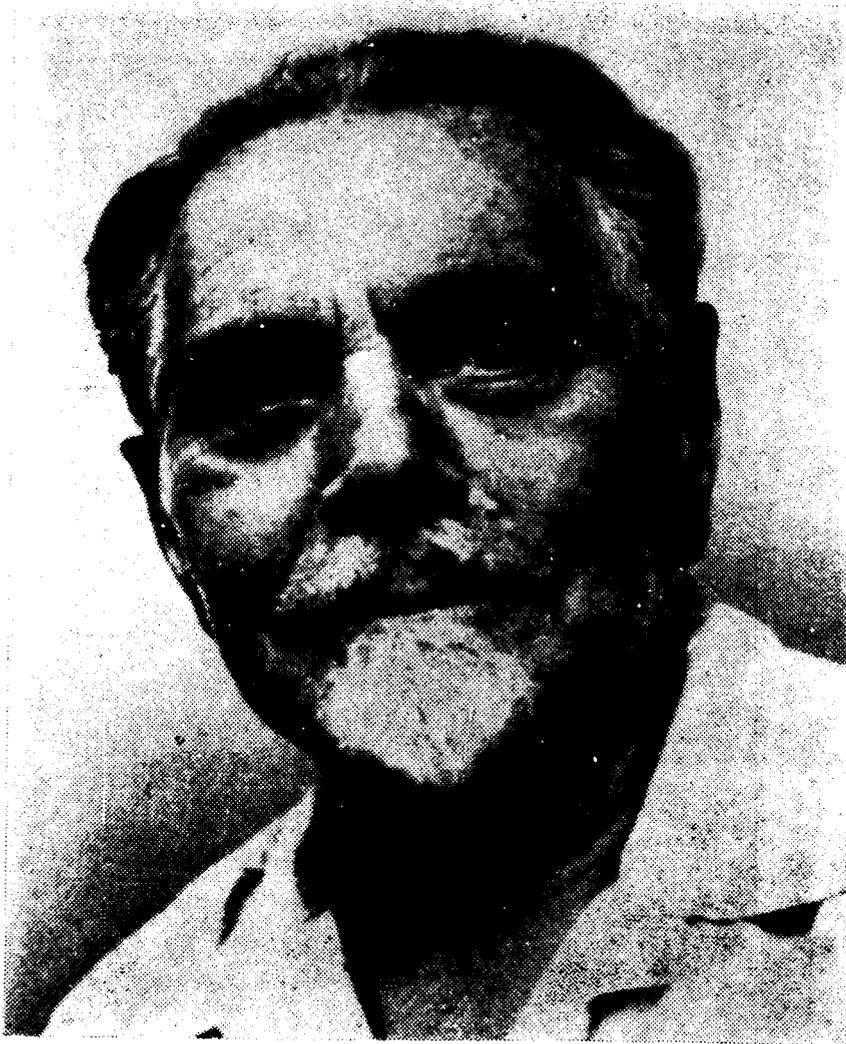

1712

1718

1722

Ex - Libris

Judah A. Jaffe.